

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Bergen, 28.09.2012

INNKALLING TIL INSTITUTTRÅDSMØTE

Instituttrådet innkalles med dette til møte **torsdag 4. oktober 2012 kl. 12.15** rom 415, Sydneplassen 12/13.

SAKLISTE

- I Innkalling og sakliste
- II Protokoll fra forrige møte
- III Referatsaker
 - a. FU-møte 07.09.12
 - b. UUI-møte 07.09.12
- IV Orienteringssaker
 - a. Informasjon fra instituttlederen
 - b. Fakultetsstyresaker
- Sak 14/12 BOA-virksomheten – rutiner søknadsprosesser
- Sak 15/12 Rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13 - høring

Eventuelt

Sakspapirene følger vedlagt.

Christhard Hoffmann

Britt Kristin Holsen

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

PROTOKOLL FRA INSTITUTTRÅDSMØTE 06.09.2012

Til stede: Instituttleder: Hoffmann
Gruppe A: Forsberg, Heiret, Selberg, Stausberg
Gruppe B: Blazevic
Gruppe C: Selland
Gruppe D: Kleppe

Ikke møtt:

Forfall: Mikaelsson, Watkins

Sekretær: Holsen

I Innkalling og sakliste

Ingen merknader.

II Protokoll fra forrige møte

Ingen merknader.

III Referatsaker

- a. FU-møte 11.05.12
- b. UUI-møte 04.06.12

IV Orienteringssaker

- a. Informasjon fra instituttlederen
 - Dødsfall masterstudent i historie
 - Tilsettinger, innstillinger og utlysninger
- b. Fakultetsstyresaker
Instituttrådet ga innspill til følgende saker:
 - Budsjettforslag 2013
 - Bemanningsplan 2013-2017
- c. Utviklingen i studiepoengproduksjonen

Sak 11/12 Regnskap etter lukking juli

Holsen orienterte.

Vedtak:

Instituttrådet tar regnskapet etter lukking juli til etterretning.

Sak 12/12 Evaluering av instituttsammenslåingen ved HF

Hoffmann orienterte.

Vedtak:

Instituttrådet for AHKR vedtar følgende prosedyre:

- Spørsmålene behandles i fagmiljøene og administrasjonen
- Instituttlederen utarbeider svarutkast på bakgrunn av innspillene

- Utkastet diskuteres under instituttseminaret 22. oktober
- Endelig svarutkast behandles av instituttrådet i november

Sak 13/13 Valgordningen 2013 ved HF

Hoffmann orienterte.

Vedtak:

Instituttrådet ved AHKR ser dekanrollen som forskjellig fra instituttlederrollen, og rådet går inn for fortsatt demokratisk valgt dekan med mandat nedenfra. Rådet ser positivt på en aktiv letekomité som ikke kan være identisk med en kontrollkomité. Rådet går inn for å beholde dagens valgkretser og er meget skeptisk til en politisering av fakultetsstyret (listevalg). Sentrene kan knyttes til institutt som foreslått. For å sikre lovbestemt kjønnsbalanse ser rådet det som en god ordning at kandidater stiller med personlig vara av motsatt kjønn, og at justeringer foretas etter loddtrekning.

Eventuelt

Ingen saker.

Bergen, 12. september 2012

Christhard Hoffmann

Britt Kristin Holsen

Dersom det ikke har kommet merknader innen 18.09.12, regnes protokollen som godkjent.

Bergen 12.september 2012

REFERAT FRA MØTE I FORSKNINGSUTVALGET, FREDAG 7. SEPTEMBER 2012

Til stede: Gruppe A: Andresen, Nagel, Selberg, Thomassen(leder), Vikør
Gruppe B: Harald Stokkedal Bokn
Forfall: Brautaset, Meyer
Sekretær: Mykkeltveit

Magnus Halsnes, administrasjonen

I Innkalling og sakliste

Ingen merknader.

Ingen saker til eventuelt

Sak 17/12 Referat fra forrige møte

Referat fra møte 11.05.12 godkjent.

Sak 18/12 Orienteringer

- Gjester høsten 2012. Yggdrasil: Jitka Jindriskova (historie/Heiret), Jane Noah (arkeologi/Henshilwood), Silvia Bruzzi (historie/Vikør), Heather Short (kulturvitenskap/Selberg), Iris Borowky (historie/Andresen)
- Nye stipendiater: 6 nye stipendiater (åpne) og 2 øremerkede (Globale studier, Meteorologiens historie), 1 ny stipendiat på kvoteprogrammet.
- START seminar for nye stipendiater arrangeres av fakultetet 4. oktober.
- Stipendiat - treff 14.november. Bergen sjøfartsmuseum
- Alumni. Administrasjonen minner om oppfordring til å finne tidligere studenter som kan skrive "vitnesbyrd" på weben.
- Innleverte dr.avhandlinger siden mai: Hervik (CMS), Brathetland, Brekketo, Nel, Muftuoglu.
- Planlagte disputaser høst 2012. Haugland 7/9, Farstad, Bøe

Sak 19/12 Arbeid i forskningsgruppene.

SRI- Gjennomført svært vellykket konferanse i Odda/Tyssedal. Mulig publikasjon. To nye stip: Hausken, Forras. Sluttseminar planlegges for kandidat
DSRA- Mye aktivitet i 1814 – gruppen sentralt med deltagere fra forskningsgruppen. Ph.d. kand. Vårdal med i Forsker Grand Prix.
HVV- Sluttseminar planlagt for tre kandidater. Konferanse vit. historie i januar.
Midtøsten- To worskhoper om Sharia planlagt. Sluttseminar for kandidat. Disputaser to kandidater.

Sak 20/12 Bidrags- og oppdragsfinansiert forskning (BOA). Eksternfinansiert forskning ved AHKR. Rutiner og policy. Drøftingsak.

Vedlagte notat med eksempel på prosedyre for søknad om eksternfinansiering ble drøftet.

Utvalget var samstemt i at prosedyreeksempel er vel omfattende i forhold til behov ved AHKR. Noen punkter bør imidlertid kunne inngå i en instituttrutine og tidsplan virker fornuftig.

Punkter utvalget vil ha med:

- 1) Informasjonsmøte (særlig om større utlysninger) Ca 8 uker før frist
- 2) Innmelding av prosjekt/prosjektide/skisse (ca 1 side) til instituttleder/forskningskoordinator ca 6 uker før frist. ”Grønt lys” må gis
- 3) Behov for faglig støtte (fagfelle/”lesere”) avklares og avtales
- 4) Behov for administrativ støtte avklares og avtales
- 5) Endelig godkjenning
- 6) Innsending

Sak 21/12 Nasjonale forskerskoler. Informasjon og drøfting

En oversikt over noen relevante nasjonale/nordiske forskerskoler for våre stipendiater ble lagt frem.

Utvalget drøftet muligheter for organisering og finansiering.

Einar Thomassen

Arne Mykkeltveit

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Utvalg for undervisning og internasjonalisering

Referat fra UUI-møte fredag 7.9.2012

Til stede: Randi Barndon, Ingvild Sælid Gilhus, Anne Mailin Selland (til kl. 13), Michael Stausberg (leder), Elisabeth Aase Sæther, Ingvar Mæhle (til kl. 13), Torunn Selberg, Aina Thomassen (studentrepresentant), Anna Lisa Arefjord (sekretær)

Forfall: Lars Forsberg

1) Innkalling og saksliste

Godkjent. Det ble kommentert at sakspapirene som gjaldt studieplansaker kom altfor seint, og at det derfor var liten tid til å sette seg inn i alt. Anna Lisa som sekretær er enig i dette, og vi skal prøve å få ut sakspapirene i god tid for fremtidige møter.

2) Orienteringssaker

1) *Eksterne sensorer, fornyelse av kontrakter som går ut 31.12.2012*

Anna Lisa har sendt fagkoordinatorerne en liste over alle AHKR's sensorer. De fleste oppnevninger av sensorer er gjort fra 1.1.2009 til 31.12.2012. Innen 1. oktober må det gjøres en opprydning, slik at sensorer som aldri blir brukt tas bort og sensorer fagmiljøene ønsker å bruke fremover blir lagt til. Når vi har en ny liste over eksterne sensorer må de oppnevnes for ny periode.

2) *Emnebeskrivelser for ARK304 og ARK306*

Disse emnebeskrivelsene ble godkjent i UUI 4. juni 2012. Det ble orientert om at den nye vurderingsformen ikke er i henhold til UiB's regelverk, slik at man måtte gå tilbake til eksisterende vurderingsform. De andre endringene som ble vedtatt i UUI 4. juni blir stående.

3) Oppfølging av saker fra tidligere møter

1) *Internasjonalisering – informasjonskanaler: Inspirasjon fra faglig ansatte veier tungt når studentenes skal bestemme seg for om/hvor de vil reise ut. Fagkoordinatorerne bringer dette videre til sine emneansvarlige og følger opp. Har dette skjedd, og hvordan settes det i verk på emnenivå? Ikke diskutert, men påminnelse om at de som ikke har gjort dette bør sette i gang.*

2) *Alumnusmidler, status fra historie og religionsvitenskap. På grunn av tidspress ble ikke dette diskutert nærmere, men både religionsvitenskap og historie bekreftet at de er i gang med eller har konkrete planer om å få brukt midlene. Randi Barndon informerte om at hun er bedt om å sitte i alumnusrådet, og at hun har takket ja.*

4) Saker

20/2012 Revidert emnebeskrivelse HIDID111 (etter UUI-møtet 4. juni)

Vedtak: UUI vedtar emnebeskrivelsen med de endringer som kom frem i møtet.

21/2012 Revidert emnebeskrivelse HIDID112 (etter UUI-møtet 4. juni)

Vedtak: UUI vedtar emnebeskrivelsen med de endringer som kom frem i møtet.

22/2012 Revidert emnebeskrivelse DIDAHIS1 (etter UUI-møtet 4. juni)

Vedtak: Emnebeskrivelsen vedtas slik den ble lagt frem for møtet.

23/2012 Emnebeskrivelse DIDAHIS2 (etter UUI-møtet 4. juni)

Vedtak: Emnebeskrivelsen vedtas slik den ble lagt frem for møtet.

27/2012 Emnebeskrivelse HIS30X

Vedtak: Emnebeskrivelsen vedtas slik den ble lagt frem for møtet. UUI ønsker tilbakemelding på om vurderingsform 1 fungerer etter intensjonen innen to år. Det bør også vurderes om emnet kan åpnes for masterstudenter fra andre fag ved AHKR. Ingvar Mæhle lover at emnet skal evalueres allerede etter første semester, og at man etter å ha prøvd ut emnet våren 2013, vurderer åpning for masterstudenter fra andre fag.

28/2012 Studieplan MAHF-HIS

Vedtak: Studieplanen vedtas slik den ble lagt frem for møtet.

29/2012 Emnebeskrivelse RELV306

Vedtak: Emnebeskrivelsen vedtas slik den ble lagt frem for møtet. Det ble kommentert at ny emnebeskrivelse først blir gjeldende fra våren 2014.

30/2012 Studieplan MAHF-RELV

Vedtak: Studieplanen vedtas slik den ble lagt frem for møtet.

31/2012 Emnebeskrivelse RELV213/313

Vedtak: Emnebeskrivelsene vedtas slik de ble lagt frem for møtet.

32/2012 Emnene RELV211/311 nedlegges

Vedtak: Emnene vedtas nedlagt.

34/2012 Studieplan BAHF-RELV

Vedtak: Studieplanen vedtas slik den ble lagt frem for møtet.

33/2012 Høringssak om bachelorgraden ved Det humanistiske fakultet

Vedtak: Medlemmene i UUI har som hovedprioritet at det skal undervises i ett fagemne allerede i det første semesteret av bachelorgraden. I og med at dekanatets forslag åpner for dette, stiller UUI seg positive til forslaget. Det oppleves imidlertid som problematisk og en administrativ utfordring å måtte opprette to ex. fac.-emner på 5 studiepoeng hver. UUI mener det må være en forutsetning at instituttene får ansvar for å utforme disse nye ex. fac.-emnene som må opprettes i følge modellen til dekanatet. Dette forutsetter i sin tur at ressursene knyttet til ex. fac. i dagens ordning, overføres til instituttene.

Undervisningskoordinator og studieleder har etter UUI-møtet utformet følgende tekst som går til Instituttrådet som grunnlag for behandling av saken og vedtak.

Siden innføringen av de disiplinbaserte bachelorprogrammene har Institutt for AHKR ønsket at fagspesifikke innføringsemner skal inkluderes i første semester. AHKR er fornøyd med at dekanatet har sett på dette ønsket, og vi er enige med fakultetsledelsen i at det er ønskelig å redusere fakultetets førstesemesterkrav fra 30 til 20 studiepoeng.

Som ønsket av fakultetsledelsen i sitt høringsbrev av 30.05.2012, har AHKR bedt alle sine fagmiljøer om å uttale seg om notatet. Fagmiljøene har kommet med ulike vurderinger. På grunnlag av disse innspillene har dekanatets forslag vært behandlet i instituttets UUI 7. september. I dette møtet har det kommet frem en generell misnøye med notatets omfang og argumentasjon. Etter en diskusjon har UUI konkludert med følgende:

Medlemmene i UUI har som hovedprioritet at det skal undervises i ett fagemne allerede i det første semesteret av bachelorgraden. I og med at dekanatets forslag åpner for dette, stiller UUI seg positive til forslaget. Det oppleves imidlertid som problematisk og en administrativ utfordring å måtte opprette to ex. fac.-emner på 5 studiepoeng hver. UUI mener det må være en forutsetning at instituttene får ansvar for å utforme de nye ex. fac.-emnene som må opprettes i følge modellen til dekanatet. Dette forutsetter i sin tur at ressursene knyttet til ex. fac. i dagens ordning, overføres til instituttene.

Michael Stausberg
leder

Anna Lisa Arefjord
sekretær

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 04.10.2012

Sak 14/12

BOA-virksomheten – rutiner søknadsprosesser

Fakultetsstyret behandlet i møte 12.06.12 en orienteringssak om BOA-virksomheten og herunder forslag til rutiner i forbindelse med søknadsprosesser ved eksternfinansierte prosjekt (se vedlegg 2 og 3).

Rutineforslaget ble behandlet i FU 07.09.12 og vurdert til å være for omfattende. FU vedtok liste over punkter som bør være med i en tilsvarende rutine ved AHKR (se III Referatsak a.).

Forslag til instituttrutiner i søknadsprosesser knyttet til BOA-virksomheten legges fram for instituttrådet (vedlegg 1).

Forslag til vedtak:

Instituttrådet vedtar de foreslåtte rutiner for prosesser ved eksternfinansierte prosjektsøknader.

Christhard Hoffmann

Rutiner ved søknader om eksternfinansierte prosjekter

- 1) Informasjonsmøte (gjelder bare større utlysninger) 8 uker før søknadsfrist.
- 2) Innmelding av prosjektidé/skisse til instituttleder 6 uker før frist. Skissen må inneholde opplysninger om:
 - overordnet problemstilling og mål
 - delprosjekter
 - hva det søkes om (stillinger/frikjøp)
 - samarbeidspartnere

Skissen bør være på 3-4 sider. ”Grønt lys” må gis av instituttleder for videre arbeid.

- 3) Behov for faglig støtte (fagfelle/”lesere”) avklares og avtales så snart det er gitt klarsignal om å arbeide videre med søknad.
- 4) Behov for administrativ støtte avklares og avtales så snart det er gitt klarsignal. Administrativ bistand ytes av forskningskonsulent ved AHKR. Ved EU-søknader vil forskningsadministrativ avdeling ved UiB yte bistand.
- 5) Endelig godkjenning av instituttleder. Instituttleder må ha søknad til gjennomsyn senest 3 arbeidsdager før frist.
- 6) Innsending av søknad.

Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Senter for vitenskapsteori
Senter for middelalderstudier
Griegakademiet - Institutt for musikk
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for fremmedspråk

Referanse

2012/6270-SOD

Dato

22.06.2012

Oppfølging av fakultetsstyresak om BOA-virksomheten ved Det humanistiske fakultet

På møte 12.06.2012 fikk fakultetsstyret forelagt en orienteringssak om BOA-virksomheten ved fakultetet. I saken ble utviklingen i eksterntfinansiering de siste fem årene gjennomgått, samtidig som en rekke problemstillinger knyttet til utvikling i virksomheten og endringer i policy ved universitetet ble belyst. Med dette som bakteppe var et hovedfokus i saken dekningsbidrag og effekter på annuum for å gi instituttene og fakultetet et bedre beslutningsgrunnlag i budsjettprosessene i fremtiden. Saken inneholder også et forslag til rutiner i forbindelse med søknadsprosesser ved eksterne prosjekter. Forslaget er ment å være utgangspunkt for et hjelpemiddel for instituttene og sentrene ved intern oppfølging av den eksterntfinansierte virksomheten og utviklingen av denne.

Vi viser til notatet som danner grunnlag for orienteringen til styret for øvrige detaljer (se vedlegg).

Styret gjorde følgende vedtak i saken:

«Fakultetsstyret tar saken til orientering. Den foreslåtte rutinen knyttet til søknader om eksternt finansiering er ment som et hjelpemiddel for instituttene»

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Sonja Irene Dyrkorn
55589387

Vennlig hilsen

Trine Moe
fakultetsdirektør

Sonja Irene Dyrkorn
assisterende fakultetsdirektør

Bakgrunn

- [Universitetsstyresak 76/11](#): Budsjett for Universitetet i Bergen 2012
- [Universitetsstyresak 34c/12](#): Dekningsbidrag i bidrags- og oppdragsprosjekter (BOA)
- Tildelingsbrev Det humanistiske fakultet budsjett 2012 - vedlagt

Fakultetsstyret har bedt om å få seg forelagt en sak om eksternfinansieringen ved fakultetet. Fakultetsledelsen legger opp til to BOA-saker for styret i 2012. I denne første saken vil utviklingen i BOA-virksomheten ved fakultetet de siste fem årene bli gjennomgått. I tillegg vil en rekke problemstillinger som følger av utviklingen i virksomheten og endring i policy ved universitetet, bli tatt opp. Et hovedfokus i denne saken er dekningsbidrag og effekter på annuum for å gi styret, fakultetsledelsen og instituttene et bedre grunnlag for å ta løpende beslutninger knyttet til eksternfinansiering og søknader fra grunnmiljøene, samt å gi et bedre beslutningsgrunnlag i kommende budsjettprosesser og i diskusjoner om eventuelle justeringer av budsjettmodellen ved fakultetet.

Denne første saken blir fulgt opp av en ny sak til høsten, der fokus vil bli satt på synliggjøring av egeninnsats i prosjektporteføljen ved fakultetet, både i nåværende portefølje og for kommende prosjekter. Egeninnsats er definert som summen av "egenfinansiering" og "egenandel av overhead". Egenfinansiering er for eksempel tid brukt av fast ansatte over grunnbevilgning på eksternfinansierte forskningsprosjekter. Andre eksempler på egenfinansiering er kostnader i de eksterne prosjektene som blir bekostet av grunnenhetens egen grunnbevilgning. Egenfinansiering har tidligere også blitt gitt fra UiB sentralt og av fakultetet til å dekke en egenandel i prosjekter, eksempelvis som på Holberg prosjektet, eller som tidligere år da 12,5 % av egenandelen i EU-prosjekter ble gitt fra UiB sentralt. Endringer i budsjettmodeller ved universitetet og fakultetet de siste budsjettårene har gjort at disse forpliktelsene nå med få unntak må ivaretas av grunnivåene våre.

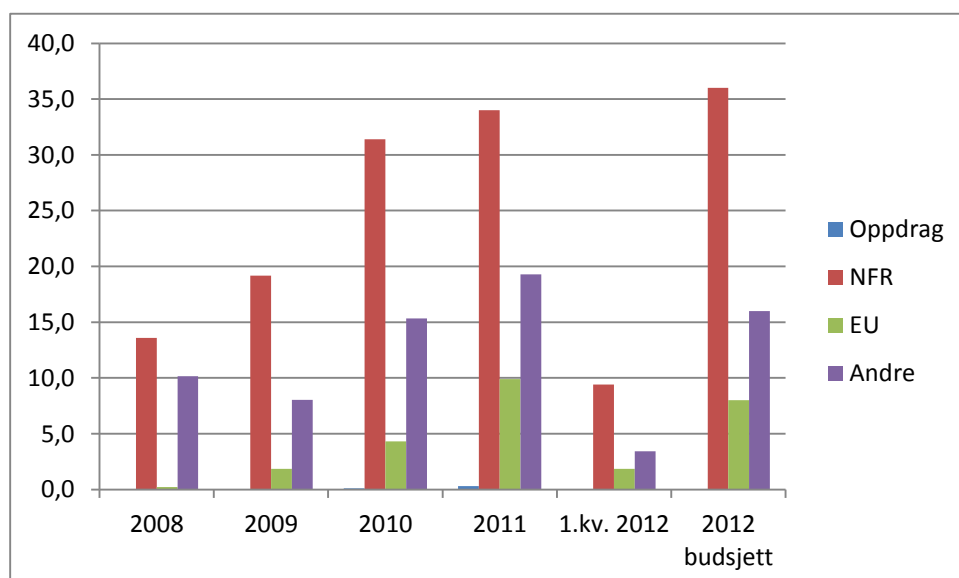
I sak to tas det også sikte på å komme med en redegjørelse av mulige scenarioer for fremtidig utvikling i den eksterne prosjektporteføljen, basert bl.a. på endringer som kommer med EUs åttende rammeprogrammet (Horizon 2020) og eventuelle konsekvenser dette måtte ha for nasjonal forskningsfinansiering.

Utvikling BOA

Den eksternfinansierte virksomheten ved fakultetet har økt kraftig de siste fem årene, fra 24 millioner i 2008 til 63,5 millioner i 2011. Det er en økning på alle finansieringskilder innenfor bidragsaktiviteten og EU-aktiviteten har hatt en jevn økning i FP7-perioden. I 2011 sto HF for nærmere 22 % av UiBs totale EU-inntekter, en økning fra 8 % i 2010.

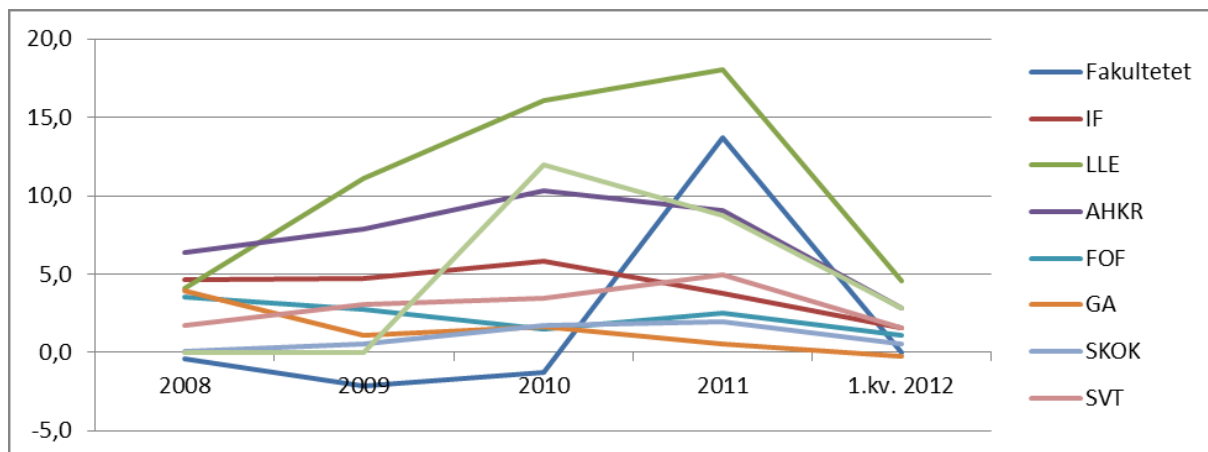
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier og Institutt for arkeologi, historie, kulturvitenskap og religionsvitenskap står for halvparten av den samlede BOA-aktiviteten fra 2008 til 1. kvartal 2012. Senter for middelalderstudier ble innlemmet i HF-økonomien først fra 2010, slik at tabellen under ikke viser deres totale aktivitet i perioden fra 2008 – 1. kvartal 2012.

Tabell 1: Utvikling i BOA-virksomhet fordelt på finansieringskilde (kostnadsført)

Tabell 2: Utvikling i BOA-virksomheten fordelt på enhet

Eksternfinansiering	Kostnadsført					Utvikling 2008-2011
	2008	2009	2010	2011	1.kv. 2012	
110001 - Fakultetet	-0,4	-2,1	-1,3	13,7	0,0	
112000 - IF	4,7	4,7	5,8	3,8	1,5	
112100 - LLE	4,1	11,1	16,0	18,1	4,5	
112200 - AHKR	6,4	7,9	10,3	9,1	2,8	
116200 - FOF	3,5	2,7	1,5	2,5	1,1	
116400 - GA	3,9	1,1	1,7	0,6	-0,2	
117400 - SKOK	0,1	0,6	1,7	2,0	0,5	
117500 - SVT	1,7	3,1	3,5	5,0	1,6	
118200 - CMS	0,0	0,0	11,9	8,7	2,8	
TOTAL BOA	24,0	29,0	51,2	63,5	14,7	

Endring i handlingsrom – endring i forpliktelser

Den eksterntfinansierte aktiviteten utgjør etter hvert en stor andel av vårt totalbudsjett og er et viktig bidrag til de samlede forskningsressursene fakultetet disponerer. Økningen i den eksterne virksomheten har vært og er en ønsket utvikling. I vekstperioden for den eksterne virksomheten ved fakultetet har det skjedd betydelige endringer i universitetets interne finansiering og støtte knyttet til eksterne prosjekter. Dette gjør en gjennomgang av BOA-virksomheten ved fakultetet og de ulike grunnenhetene viktig for å belyse de innvirkninger den eksterntfinansierte virksomheten har på vår totaløkonomi og hvilke effekter denne virksomheten har hatt og vil ha på grunnbevilgningen fremover.

Budsjettfordelingsmodellen ved universitetet har endret seg de siste årene og større andeler av resultatmidlene fra forsknings- og utdanningsaktiviteten tilfaller fakultetene som en direkte oppfølging av Risa-utvalgets innstilling fra 2008. En hovedhensikt med endringene har vært å tilføre mer av gevinsten for oppnådde resultater til fakultetene og grunnnivåene for å øke det lokale handlingsrommet. Tydeliggjøring av sammenhengen mellom innsats og resultatuttelling var en viktig premiss og man gikk bort fra en modell som hadde operert med gitte og fast definerte priser på publikasjoner og doktorgrader. På forskningssiden trådte endringene i kraft i forbindelse med budsjett 2011, med en opptrapping til 75 % videreføring av resultatinntekter til fakultetene i budsjett 2012 mot 65 % året før.

Tabell 3: Utvikling i resultatinntekter for Det humanistiske fakultet 2011-2012

Inntekter Det humanistiske fakultet (tusen kr)	Bud 2012	Bud 2011	Endring	Endring %
Basis	167 221	159 833	7 387	4,6 %
Resultatmidler utdanning	67 016	60 638	6 378	10,5 %
Resultatmidler forskning	25 593	23 762	1 831	7,7 %

En konsekvens av å motta større gevinster for oppnådde resultater, ble samtidig at fakultetene også måtte ta risikoen ved eventuelle resultatsvingninger, herunder også bære risikoen for eventuelle tap i prosjekter. Med disse endringene kom også et hovedansvar for å bære egenandelskostnader i eksterne prosjekter og ta større ansvar for finansiering av tiltak som tidligere var finansiert gjennom sentrale budsjettposter. Et eksempel på dette er at universitetet ikke lenger dekker halvparten av de 25 % i egenandel som EU krever innenfor rammeprogramprosjekter. I dette følger det også et større ansvar for prioriteringer mellom de mange gode formål som tidligere ble avgjort og prioritert gjennom sentrale tildelinger. Fremdeles har universitetet avsatt midler til egenandeler gjennom frie forskningsmidler innenfor EU (ERC) og Forskningsrådet.

Fakultetet vedtok i 2010 egne retningslinjer for BOA-aktiviteten som i stor grad viderefører universitetets modell nedover til grunnenhetene. I dette ligger det at prosjekteierne skal ivareta forpliktelsene nevnt overfor på fakultetets vegne. I det følgende vil vi vise til noen viktige endringer ved universitetet og peke på kjente nåværende konsekvenser og fremtidige konsekvenser av disse for fakultetet og grunnenhetene.

Dekningsbidrag og indirekte kostnader

Eksternfinansierte forskningsprosjekter deles i oppdrags- og bidragsprosjekter. Når det gjelder oppdragsprosjekter skal disse være fullfinansierte, og fakultetet har per i dag to oppdragsprosjekter i regi av CMS og SVT. I henhold til KDs reglement kan vi gå inn med egenandeler i bidragsprosjekter. Alle kostnader, både direkte og indirekte kostnader, skal beregnes og regnskapsføres i BOA-prosjekter, og det er en forutsetning at prosjektene har full kostnadsdekning. I den grad de eksterne prosjektmidlene ikke dekker rammene for dekningsbidrag fullt ut, skal det likevel budsjetteres med slike kostnader og institusjonen må da dekke dette over grunnbevilgningen.

Det er en økende bevissthet i sektoren på å dokumentere og beregne totale kostnader ved forskningsprosjekter for å synliggjøre behovet for tilstrekkelige satser for dekningsbidrag fra eksterne kilder. Gjennom et større fokus på dekning av indirekte kostnader i prosjektsøknader håper man å oppnå økt oppmerksomhet slik at gjennomsnittlig innbetalt dekningsbidrag øker. Det siste utredningsarbeidet som er gjort nasjonalt er foretatt av en arbeidsgruppe i regi av Universitets- og høgskolerådet som har levert forslag til nasjonal modell. Intensjonen er at modellen skal implementeres i kommende budsjettår.

Utregninger viser at universitetets satser før inneværende år har vært mindre enn de indirekte kostnadene som påløper i forbindelse med slike prosjekter, og dét har vært en viktig motivasjonsfaktor for universitetet når det økte sine satser til 175 000 per eksternfinansierte årsverk i 2012 i påvente av avklarte nasjonale satser. Avhengig av behandling i UHR høsten 2012 kan det ligge an til en ytterligere økning i kommende budsjettår.

Ifølge universitetets retningslinjer skal dekningsbidraget utgjøre minst 40 % av lønnskostnadene (direkte kostnader), mens tallenes tale viser at universitetet totalt sett er et stykke unna den målsetningen. I 2011 utgjorde universitetets reelle dekningsbidragsandel 26 % med Forskningsrådet som den beste dekningsbidragskilden totalt sett. Konsekvensen av gapet mellom reelt og ønsket dekningsbidrag var at universitetet i 2011 regnskapsførte 43 millioner fra grunnbevilgningen til å dekke manglende dekningsbidragsinntekter fra prosjektene. Klarer man å redusere denne andelen ved å arbeide for økte inntekter fra BOA-virksomheten til dekning av de indirekte kostnadene, vil det innebære at universitetet bruker en mindre andel av sin grunnbevilgning til dette.

I tabellen under gis en nærmere oversikt som sammenligner tall for hele universitetet med tall for fakultetet fordelt på de ulike finansieringskildene.

Tabell 4: Inntektsoverhead UiB og HF 2010 – april 2012 fordelt på finansieringskilde

Inntektsoverhead i % av lønnskostnader	UiB				HF			
	pr apr 2012	2011	2010	Endring 2010-2011	pr apr 2012	2011	2010	Endring 2010-2011
Per finansieringskilde								
1. Oppdragsaktivitet	30 %	27 %	31 %	-13 %	40 %	40 %	40 %	0 %
2. NFR - bidragsaktivitet	35 %	33 %	30 %	10 %	33 %	27 %	26 %	1 %
3. EU - bidragsaktivitet	24 %	22 %	24 %	-9 %	19 %	20 %	27 %	-27 %
4. Annen bidragsaktivitet	28 %	19 %	25 %	-25 %	20 %	21 %	31 %	-33 %

Fakultetets reelle dekningsbidragsandel har gått ned fra 2010 til 2011 (fra 28 % i 2010 til 24 % i 2011). For UiB totalt sett er tilsvarende tall en nedgang fra 28 % til 26 %. Det er prosjektfinsiering fra EU og «andre» som er bakgrunnen til nedgangen. Fakultetet brukte i 2011 5,5 millioner av grunnbevilgningen til å dekke manglende inntekter fra dekningsbidraget i sin totale prosjektportefølje. Tilsvarende tall fra 2010 er rundt fire millioner.

Institutt for fremmedspråk

Tabell 5: Utvikling i eksternfinansiering IF

mill kr	2008	2009	2010	2011
1. Oppdragsaktivitet	0,0	0,0	0,0	0,0
2. NFR - bidragsaktivitet	3,5	4,4	4,7	0,7
3. EU - bidragsaktivitet	0,0	0,0	0,1	0,5
4. Annen bidragsaktivitet	1,2	0,3	1,0	2,6
Total eksternfinansiering	4,7	4,7	5,8	3,8

Tabell 6: Utvikling inntektsoverhead i % av lønnskostnader IF

	2010	2011	2012
NFR – bidragsaktivitet	28 %	32 %	32 %
EU – bidragsaktivitet	7 %	11 %	9 %
Annen bidragsaktivitet	0 %	0 %	0 %
Alle prosjekter	27 %	20 %	24 %

Den eksternfinansierte virksomheten ved IF har variert noe de siste fire årene. I 2010 utgjorde brorparten av den eksternfinansierte virksomheten inntekter fra Forskningsrådet, mens bildet i 2011 var mer sammensatt. De største prosjektene ved IF er *The future of Russian* (NFR) og LIAS (NFR). Instituttet har også et EU HERA¹-prosjekt og et BFS-prosjekt.

Ser man alle prosjektene under ett, har utviklingen i dekningsbidraget gått ned, noe som skyldes sammensetningen av prosjektporteføljen ved instituttet. Forskningsrådet er blant de eksterne finansieringskilder som gir best dekningsbidragsinntekter for universitetet. I 2011 økte instituttets eksternfinansiering fra flere andre kilder, noe som har førte til at utviklingen i inntektsoverhead gikk ned i 2011. Lønnsinntektene fra disse andre kildene økte fra 2010 til 2011. HERA-prosjekter har en lav dekningsbidragsandel og i BFS-prosjekter har det ikke vært gitt anledning til å ta dekningsbidrag. Omgjort til kroner utgjorde forskjellen i reell og ønsket dekningsbidrag et bidrag fra instituttannum på i underkant av 300 000,- i 2010 og 700 000,- i 2011.

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier

Tabell 7: Utvikling i eksternfinansiering LLE

mill kr	2008	2009	2010	2011
1. Oppdragsaktivitet	0,0	0,0	0,0	0,0
2. NFR - bidragsaktivitet	3,1	7,5	10,9	8,7
3. EU - bidragsaktivitet	0,1	0,2	1,0	3,8
4. Annen bidragsaktivitet	0,9	3,4	4,1	5,6
Total eksternfinansiering	4,1	11,1	16,0	18,1

Tabell 8: Utvikling inntektsoverhead i % av lønnskostnader LLE

¹ Humanities in the European Research Area (<http://heranet.info/hera-joint-research-programme-2>)

	2010	2011	2012
NFR – bidragsaktivitet	33 %	37 %	32 %
EU – bidragsaktivitet	5 %	11 %	12 %
Annen bidragsaktivitet	21 %	23 %	19 %
Alle prosjekter	28 %	28 %	24 %

Instituttet har hatt en formidabel økning i eksternfinansiering siden 2008. I 2010 utgjorde Forskningsrådet nærmere 70 % av de eksternfinansierte inntektene, mens disse i 2011 var under 50 %. Instituttet huser en rekke NFR-prosjekter innenfor mange ulike disipliner. I tillegg har instituttet opplevd en stor økning i EU-finansierte prosjekter og har blant annet to HERA-prosjekt og et Marie Curie-prosjekt med finansiering fra FP7. Instituttet har også et av fakultetets to CIP²-prosjekter, men dette regnes ikke som et EU-prosjekt på lik linje med EU-prosjekter som genererer resultatinntekter. Per dags dato har instituttet to BFS-prosjekter, hvorav ett som avsluttes i 2012. Et annet stort prosjekt som faller inn under ”annen bidragsaktivitet” er Holberg-prosjektet som har en rekke ulike finansieringskilder.

LLE har en stor prosjektportefølje både i antall prosjekter og i inntekter. Inntektsoverheaden har lagt jevn de siste årene totalt sett, men instituttet har merket en økt effekt på bidrag fra annum fra rundt en millioner i 2010 til 1,73 millioner i 2011 som følge av økte inntekter fra kilder med lav dekningsbidragsandel.

Institutt for arkeologi, historie, kulturvitenskap og religionsvitenskap

Tabell 9: Utvikling i eksternfinansiering AHKR

mill kr	2008	2009	2010	2011
1. Oppdragsaktivitet	0,0	0,0	0,0	0,0
2. NFR - bidragsaktivitet	5,1	6,5	6,3	2,0
3. EU - bidragsaktivitet	0,0	0,0	1,3	1,7
4. Annen bidragsaktivitet	1,3	1,4	2,7	5,4
Total eksternfinansiering	6,4	7,9	10,3	9,1

Tabell 10: Utvikling inntektsoverhead i % av lønnskostnader AHKR

² Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP)

	2010	2011	2012
NFR – bidragsaktivitet	36 %	32 %	31 %
EU – bidragsaktivitet		20 %	23 %
Annen bidragsaktivitet	15 %	34 %	29 %
Alle prosjekter	33 %	29 %	29 %

Instituttet hadde god økning i eksternfinansierte prosjekter fra 2008 frem mot 2010, med en tilbakegang i 2011. Denne reduksjonen skyldes bokføringstekniske effekter knyttet til avvikling av små driftsmidler dette året. I inneværende år er det en aktivitet første kvartal som overstiger resultatet hele fjoråret sett under ett. AHKR har en rekke Forskningsrådsprosjekter og et ERC-prosjekt med finansiering fra EU. Av prosjekter som sorterer under "annen bidragsaktivitet" hører *Norges fiskeri- og kysthistorie* og *Meteorologiens historie* hjemme som to av de største.

Instituttet ligger relativt høyt i prosentvis andel inntektsoverhead. Overheadsandelen på EU og andre prosjekter er høyere enn hos de andre store instituttene, men da inntektene fra disse kildene økte i 2011, førte dette likevel til at bidrag fra annum til manglende totalt dekningsbidrag økte fra knappe 580 000,- i 2010 til nærmere 620 000,- i 2011.

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Tabell 11: Utvikling i eksternfinansiering FOF

mill kr	2008	2009	2010	2011
1. Oppdragsaktivitet	0,0	0,0	0,0	0,0
2. NFR - bidragsaktivitet	0,7	1,2	0,5	-0,4
3. EU - bidragsaktivitet	-0,1	0,0	-0,2	0,0
4. Annen bidragsaktivitet	2,9	1,6	1,2	2,9
Total eksternfinansiering	3,5	2,7	1,5	2,5

Tabell 12: Utvikling inntektsoverhead i % av lønnskostnader FOF

	2010	2011	2012
NFR – bidragsaktivitet	1 %	40 %	40 %
Annen bidragsaktivitet	0 %	29 %	29 %
Alle prosjekter	1 %	33 %	33 %

Den største kilden til eksternfinansierte prosjekter ved FOF er «andre» og her utgjør National Institute of Health den desidert største finansieringskilden. Instituttet hadde et EU-prosjekt innenfor det 6. rammeprogrammet og har et CIP-prosjekt *Agora*. Instituttet har videre et NFR-prosjekt.

Instituttet har en liten og oversiktlig prosjektportefølje og inntektsoverheaden er totalt sett tilfredsstillende med 40 % inntektsoverhead på NFR og rett i underkant av 30 % for øvrige. Bidrag fra annuum til manglende dekningsbidrag var rundt 40 000,- i 2010 og 110 000,- i 2011.

Griegakademiet – Institutt for musikk

Tabell 13: Utvikling i eksternfinansiering GA

mill kr	2008	2009	2010	2011
2. NFR - bidragsaktivitet	0,5	0,3	0,3	-1,2
4. Annen bidragsaktivitet	3,4	0,7	1,4	1,7
Total eksternfinansiering	3,9	1,1	1,7	0,6

Tabell 14: Utvikling inntektsoverhead i % av lønnskostnader GA

	2010	2011	2012
Annen bidragsaktivitet	3 %	4 %	0 %
Alle prosjekter	3 %	4 %	0 %

«Annen bidragsaktivitet» er den klart største ved Griegakademiet. Prosjektene *Cultural heritage and social development* og *Ethnomusicology in Uganda* utgjør den største andelen av «annen bidragsaktivitet».

Inntektsoverheaden er lav på disse prosjektene, noe som skyldes at finansieringskilden er SIU. Dette har medført et bidrag fra annuumsøkonomien på rundt 75 000,- i 2011.

Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Tabell 15: Utvikling i eksternfinansiering SKOK

mill kr	2008	2009	2010	2011
1. Oppdragsaktivitet	0,0	0,0	0,0	0,0
2. NFR - bidragsaktivitet	0,1	0,5	1,4	1,8
3. EU - bidragsaktivitet	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Annen bidragsaktivitet	0,0	0,1	0,3	0,2
Total eksternfinansiering	0,1	0,6	1,7	2,0

Tabell 16: Utvikling inntektsoverhead i % av lønnskostnader SKOK

	2010	2011	2012
NFR – bidragsaktivitet	35 %	35 %	35 %
Annen bidragsaktivitet	0 %		0 %
Alle prosjekter	35 %	35 %	35 %

Senterets prosjekt *Thought as Action* er et prosjekt som er finansiert av Forskningsrådet. Annen bidragsaktivitet er liten ved senteret og har bare mindre andeler lønnskostnader. Dekningsbidraget er tilfredsstillende og bidrag fra annum har lagt på i overkant av 40 000,- i 2010 og 60 000,- i 2011.

Senter for vitenskapsteori

Tabell 17: Utvikling i eksternfinansiering SVT

mill kr	2008	2009	2010	2011
1. Oppdragsaktivitet	0,0	0,0	0,0	0,0
2. NFR - bidragsaktivitet	1,5	1,3	1,0	0,7
3. EU - bidragsaktivitet	0,2	1,7	2,1	4,0
4. Annen bidragsaktivitet	0,1	0,1	0,4	0,3
Total eksternfinansiering	1,7	3,1	3,5	5,0

Tabell 18: Utvikling inntektsoverhead i % av lønnskostnader SVT

	2010	2011	2012
<i>Oppdragsaktivitet</i>			40 %
<i>NFR – bidragsaktivitet</i>	37 %	40 %	40 %
<i>EU – bidragsaktivitet</i>	23 %	32 %	30 %

<i>Annen bidragsaktivitet</i>	0 %	0 %	0 %
<i>Alle prosjekter</i>	27 %	33 %	36 %

EU-prosjekter innenfor FP7 utgjør den største eksternfinansierte kilden ved senteret. I tillegg har SVT et par prosjekter med finansiering fra Forskningsrådet, noe «annen bidragsaktivitet» og et oppdragsprosjekt fra 2012. Den samlede inntektsoverheaden ved prosjektene har økt gjennom perioden, noe som i hovedsak skyldes bedre overhead på EU-prosjektene. Senterets bidrag fra annuum har vært på om lag 200 000,- de to siste årene.

Vurderinger og anbefalinger

Formålet med denne saken er å vise utviklingen ved fakultetet og grunnenhetene de siste fem årene, samt å legge til rette for en diskusjon omkring utfordringer som har kommet i kjølvannet av endring i budsjettmodeller og policy ved universitetet. Fakultetets økte handlingsrom og ansvar for den eksternfinansierte virksomheten gjør disse spørsmålene mer aktuelle, særlig også i en situasjon der den eksternfinansierte aktiviteten ved fakultetet har økt kraftig særlig de siste årene.

Fakultetet har ansvar for å håndtere inntekter og utgifter i tråd med de fullmakter som er gitt og de føringer strategien legger for den totale virksomheten ved universitetet. Fakultetet prioriterer bruken og disponeringen av sin grunnbevilgning. Med de siste års endringer har vi fått et mye større ansvar for faglige prioriteringer og for totalkostnadene ved den eksternfinansierte forskningen.

Som oversiktene over viser utgjør de eksterne forskningskildene en viktig inntektskilde til fakultetets totale økonomi. Samtidig som den eksterne aktiviteten gir økte forskningsressurser og er med på å bidra til resultatinntekter, har den også konsekvenser for annuumsøkonomien i ulik grad. Universitetet har målfestet en dekningsbidragsandel på 40 % av lønnskostnader fra eksterne prosjekter og både institusjonen og fakultetet er et stykke unna den målsetningen. Differansen mellom ønsket dekningsbidrag og reelt dekningsbidrag skal synliggjøres som et bidrag fra grunnbevilgningen. Med en økning i prosjektinntekter fra flere bidragsytere som i ulik grad gir rom for dekningsbidrag, er det viktig å følge med utviklingen og ha et bevisst forhold til konsekvensene av de valg og prioriteringer som foretas, eller ikke foretas, i forbindelse med eksterne prosjekter.

Blant kildene til eksternfinansieringen ved fakultetet finner vi blant annet Kunnskapsdepartementet, SIU og Bergen Forskningsstiftelse. Disse bidragsyterne aksepterer ikke dekningsbidrag fra universitetet, noe som fører til full belastning på annuum for totalsummen dekningsbidragene ville utgjort. Andre finansieringskilder har lavt dekningsbidrag og HERA-prosjektene er typisk slike. For flere av grunnenhetene har økte inntekter fra disse finansieringskildene ført til større bindinger på annuum de senere årene og det er all grunn til å følge med på utviklingen på enhetsnivåene fremover.

Det kan være mange gode faglige og strategiske grunner til å søke midler fra disse kildene og det er et klart faglig ansvar å ta slike vurderinger. Det er imidlertid viktig at grunnenhetene og styret kjenner til hvilke konsekvenser lav dekningsbidragsandel har, og at de besluttende nivåer har tilstrekkelig oversikt og kunnskap til å ta ansvar for økonomiske konsekvenser av de prioriteringer man gjør. Økningen i eksternfinansieringen ved fakultetet kombinert med det stadig økende fokuset på dekning av indirekte kostnader fører til at det fremover er behov for at grunnenhetene og fakultetet sammen er tydeligere i prioriteringen av hvilke prosjekter de ønsker å sette av egne midler til og således også ta fullt og helt kostnadsansvar for. Satt på spissen går det en grense for hvor mange prosjekter med lav dekningsbidragsandel en grunnenhet klarer å bære uten at det legger for store føringer på grunnbevilgningen. Et spørsmål i kjølvannet av dette kan f.eks. være om det er mer fornuftig å skjerpe inn praksis på søknader til BFS til å gjelde definerte behov og prioriteringer som springer ut av fakultetets bemanningsplan på vitenskapelig side.

Uavhengig av hvilke finansieringskilder som er aktuelle, er det av stor viktighet at fakultetet har bedre oversikter enn i dag over potensielle søknader i god tid før søknadsfristene utløper. De ansvarlige enhetene trenger tid til å foreta reelle prioriteringer av søknader med de konsekvenser disse kan ha for egenandeler og bidrag fra enhetene. En oversikt i god tid før søknadsfrister utløper vil også gjøre administrasjonen i bedre stand til å yte god og riktig sørvis til prosjektlederne i søknadsfasen. Det foreslås en ny rutine ved søknadsprosesser som vil kunne sikre disse forholdene og som løper over en åtteukersperiode i forkant av en søknadsfrist.

Forslag til søknadsprosess eksterne prosjekt

uke 1 Eventuelt informasjonsmøte, f.eks. ved store søknadsutlysninger

uke 2 Frist for innmelding av søknadsplaner med søknadsskisse (1/2-1 side) til instituttleder for godkjenning

uke 3 Saksbehandlerteam tildeles hver søker (forskningsskulent, økonomikonsulenter og eventuelt personalkonsulenter)

(uke 4 Søknadsmøte i regi av FFU med presentasjon av søknadsskisser (10 min pr søknad). Spørsmål og diskusjon)

uke 4 Søkerne kontaktes. Behov for assistanse vurderes og formidles. Økonomiske og administrative spørsmål gjennomgås. Prosjektbudsjett, OH-budsjett lages og annuumskonsekvenser utredes. Eventuelt behov for fagfelleevaluering og språkvask kartlegges.

uke 4-6 Prosjektbudsjett og formalia ferdigstilles fortløpende. Fagfelleevalueringer gjennomføres og eventuelt språkvask.

uke 7 Tilbakemeldinger gis fra instituttleder (og ev fakultetsledelse)

uke 7 Endelig frist for godkjenning fra institutt

uke 8 Søknadsfrist ekstern kilde

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 04.10.2012

Sak 15/12

Rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13 - høring

Instituttene blir i brev fra fakultetet (vedlegg 2) bedt om å komme med innspill til høringssaken fra Kunnskapsdepartementet om forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13 (vedlegg 3).

Instituttets fagdidaktikere har vurdert rammeplanene og kommet med innspill i saken (vedlegg 1).

Det foreslås at AHKR sender innspillene videre som svar fra instituttet i denne saken.

Forslag til vedtak:

Instituttet slutter seg til innspillene fra instituttets fagdidaktikere i høringssaken om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13.

Christhard Hoffmann

Innspill til nye rammeplaner for lærerutdanning trinn 8-13.

Fagdidaktikerne ved AHKR (historiedidaktikk og religionsdidaktikk) har følgende innspill til det nye rammeplanutkastet som foreligger fra Kunnskapsdepartementet.

Integrert lektorutdanning

Vi går sterkt imot forslaget om at praksis i den integrerte lektorutdanningen skal være 100 dager. Det er ingen grunn til at denne skal være lengre her enn for PPU (60 dager). Det er vårt syn at dette vil bidra ytterligere til den allerede stramme gjennomføringsplanen på den integrerte lektorutdanningen, og samtidig svekke dens faglige styrke sett mot PPU-løpet. Vi går inn for at gjeldende dimensjonering opprettholdes.

Vi vil også uttrykke et ønske om at praksis legges tidligere inn i studieløpet, ikke minst for å kunne veilede studenter ut av studiet på et tidligst mulig tidspunkt.

Vi reagerer på denne formuleringen om den integrerte lektorutdanningen: «All praksis må være avsluttet og bestått før avsluttende eksamen.» Vi vil presisere at selv om siste praksisperiode ikke blir bestått bør studentene få muligheten til å levere sin masteroppgave.

Videre støtter vi kravet om 60 studiepoeng i fag II, men legger til at studentene bør ha noe fagundervisning før de tar fatt på didaktikken. Fagkunnskap er etter vårt syn en forutsetning for å drøfte fagdidaktiske spørsmål. Vi ønsker dessuten at både historie og religion i fremtiden skal tilbys som fag I.

PPU

Når det gjelder kravet om mastergrad for opptak på PPU, stiller vi oss ikke avvisende til dette, men mener at dette ikke kan gjøres gjeldende uten at det finnes noen felles norm for omfanget av en mastergrad. Vi vil også påpeke nødvendigheten av at studentene tidlig i informeres og veiledes i sitt valg av fag, for å oppnå en hensiktsmessig fagkombinasjon for arbeid i skolen.

Med hilsen

Sven-Erik Grieg-Smith

Christian Sæle

Marie Von der Lippe

Griegakademiet - Institutt for musikk
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for filosofi og førstesemesterstudium
Institutt for framandspråk
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Programutvalet for lærarutdanning ved Det humanistiske fakultet

Referanse

2012/10193-SILLI

Dato

11.9.2012

Høyring om rammeplanar for lærarutdanning trinn 8 - 13

Vi viser til høyring frå Kunnskapsdepartementet (KD), datert 31.8.2012, som gjeld forslag til forskrifter om rammeplanar for lærarutdanning trinn 8-13, sak 2012/9857.

Av dei fem forslaga til forskrifter som er sende på høyring, er det to som vil få direkte innverknad på lærarutdanninga ved Universitetet i Bergen:

- 1) Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13
- 2) Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13

UiB er høyringsinstans, og høyringsfristen er 30. november 2012.

Kort om bakgrunn

Forslaga til forskrifter om rammeplanar for lærarutdanning trinn 8-13 er eit resultat av arbeidet til tre utval, som blei sette ned av KD i 2011. Hovudmålet for rammeplanutvala har vore å heve kvaliteten på lærarutdanningane som rettar seg mot trinn 8-13 og å tilpasse utdanningane til behovet i skulen. Rammeplanutvalet som stod for utarbeidinga av forslaga til forskrifter om lektorutdanning og praktisk-pedagogisk utdanning (punkt 1 og 2 ovafor), blei leia av Hans-Kristian Hernes, prodekan for forskning ved Universitetet i Tromsø.

Meir informasjon om bakgrunnen for utarbeiding av forskrifter om rammeplanar, finn de i høyringsbrevet frå KD (2012/9857).

Innhaldet i forslaga

Forslaga som er sendte på høyring, er stort sett i tråd med framlegga frå rammeplanutvala. Nedanfor følgjer ein del moment som kan vere verdt å merke seg, høvesvis for lektorutdanninga og PPU.

Dette er eit UiB-internt notat som blir godkjend elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Bergen

Sakshandsamar
Silje Anette Landsverk
Lindgren

Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13

- Krav om minst 60 studiepoeng i fag II
- I det tredje studieåret skal det leggjast inn ei fordjupingsoppgåve i fag I eller fag II, som skal vurderast som greidd/ikkje greidd.
- Krav om profesjonsrelevant masteroppgåve
- Examen philosophicum skal gå inn som ein del av studiepoenga fordelt på fag I
- Krav om at studentane møter tverrfaglege, profesjonsrelevante problemstillingar
- Omfanget av praksis skal vere minst 100 dagar. Per i dag er det krav om 12-14 veker, og ved UiB har ein då operert med totalt 120 timar praksis + skuleerfaring for studentane på integrert lektorutdanning. I forslaget er det spesifisert at studentane skal ut i praksis i minst fire av fem år.

KD har fastsett at rammeplanen for lektorutdanning for trinn 8-13 etter planen skal gjelde frå og med studiestart hausten 2013.

Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13

- Krav om mastergrad og to undervisningsfag ved opptak til PPU: Det eine faget skal vere på masternivå, og det andre faget må ha eit omfang på minimum 60 studiepoeng. KD skriv i høyringsbrevet at dei vil gi unntak for kandidatar med 3- og 4-årige utdanningar i utøvande kunstfag.
- Krav om gjennomsnittskarakter C eller betre i aktuelle fag ved opptak
- Omfanget av praksis skal vere minst 60 dagar

I tillegg til forslaga til forskrifter, har rammeplanutvala utarbeidd merknader til forskriftsutkasta. Dei har òg utarbeidd forslag til nasjonale retningslinjer for utdanningane det gjeld. Merknader og nasjonale retningslinjer er ikkje ein del av høyringa.

Oppfølging ved UiB

Tilsette i lærarutdanninga ved UiB har engasjert seg i arbeidet med nye rammeplanar for lektorutdanning og praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), både ved representasjon på konferansar og ved å gi skriftlege tilbakemeldingar på ulike framlegg frå aktuelt rammeplanutval. Programutvalet for lærarutdanning ved Det humanistiske fakultet (PUHF) var representert på Nasjonal lektorkonferanse i Trondheim (september 2011), då Hans-Kristian Hernes første gong presenterte mogleg innhald i forskrifter om rammeplanar for lektorutdanning og PPU. Vidare var PUHF og HF representert på Nasjonal konferanse om rammeplanarbeid for lærarutdanning trinn 8-13 i Oslo 14. februar 2012, der utvala presenterte utkast til forskrifter og bad om innspel. PUHF, i samarbeid med fagdidaktikkmiljøet ved fakultetet, sende òg inn merknader til desse utkasta i etterkant av konferansen.

Når KD no har sendt forslag til forskrifter om rammeplanar for trinn 8-13 på høyring, har alle involverte fakultet ved UiB blitt bedt om å sende eventuelle merknader til universitetsdirektøren. Ved HF er alle institutta involverte i lektorutdanninga og/eller PPU. Vi vil derfor be institutta og PUHF om å kome med eventuelle innspel til Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13 og Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13 **innan 1. november 2012.**

Venleg helsing

Ronald Worley
studiesjef

Silje Anette Landsverk Lindgren
førstekonsulent

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Deres ref.

Vår ref.
12/3854

Dato
31.08.2012

Forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning trinn 8 - 13 Høring

Kunnskapsdepartementet (KD) sender med dette på høring forslag til forskrifter om rammeplaner for følgende lærerutdanninger:

- 3-årige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag
- Yrkesfaglærerutdanning for trinn 8 -13
- Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8 -13
- 5-årig integrert lektorutdanning for trinn 8 -13
- Praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8 -13

KD etablerte i 2011 et eget prosjekt med mandat til å utvikle forskriftsforslag. Under ledelse av en bredt sammensatt styringsgruppe ble det nedsatt tre rammeplanutvalg. Det har vært gjennomført åpne og inkluderende arbeidsprosesser for å sikre god forankring hos berørte parter. Det samiske perspektivet har vært ivaretatt gjennom representasjon i rammeplanutvalgene.

De høringsforslagene som med dette sendes på høring baserer seg i all hovedsak på utkastene som de tre rammeplanutvalgene og styringsgruppen har oversendt Kunnskapsdepartementet.

Mål

Grunnlaget for arbeidet er Stortingets behandling av St.meld. nr. 11 (2008-2009) *Læreren – Rollen og utdanningen* med tilhørende Innst. S. nr. 185 (2008 – 2009), samt innføringen av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning.

Postadresse
Post 8119 Dep
0032

Kontoradresse
Kirkegata 18
Telefon 22 24 90 90

Org nr. 872 417 842

Universitets- og
høyskoleavdelingen
Telefon 22 24 77 01
Telefaks 22 24 27 33
postmottak@kd.dep.no

Saksbehandler
Øyvind Johnson
22 24 77 46

Det overordnede mål har vært å legge til rette for en kvalitetsheving av lærerutdanningene for trinn 8 - 13, tilpasset skolens behov for lærerkompetanse. Utvalgenes mandat var å utvikle integrerte, forskningsbaserte og profesjonsrettede lærerutdanninger.

I arbeidet er det lagt vekt på å styrke samspillet mellom *fag, fagdidaktikk, profesjonsfag og praksisopplæring*. Det nye *Profesjonsfaget* skal danne den lærerfaglige plattformen i utdanningene. Det er også lagt vekt på at FoU-kompetansen i lærerutdanningene må styrkes slik at undervisningen i utdanningen og i skolen bygger på solid og oppdatert kunnskap. Dette vil bidra til å legge et mer systematisk grunnlag for lærernes yrkesutøvelse og kompetanseutvikling.

Rammeplanutvalgenes arbeid har hatt en særlig innretning mot trinn 8 – 13. Kravene til kompetanse for å bli tilsatt som lærer og for å undervise, er som kjent nærmere fastsatt i forskrift til opplæringsloven av 23.06.2006 nr. 724, Kompetanseforskriften.

Høringen

I de vedlagte høringsutkastene til forskrifter har departementet foretatt noen mindre justeringer i forhold til de forslagene rammeplanutvalgene hadde utarbeidet. Departementet ser det som viktig å få en til en reell høring av de forslagene som rammeplanutvalgene har utarbeidet og har derfor valgt å beholde substansen i forslagene uendret. Rammeplanutvalgene har også utarbeidet merknader til forskriftsforslagene. Videre har de utviklet forslag til nasjonale retningslinjer for de berørte utdanningene. Retningslinjene fastsettes ikke av Kunnskapsdepartementet og sendes derfor ikke på høring.

Rammeplanutvalgenes forskriftsforslag, merknader samt nasjonale retningslinjer er tilgjengelig på lenkene under:

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/Rammeplanutvalg/Rammeplanutvalget-for-YFL-og-PPU-yrkesfag>

<http://uit.no/Content/306734/Rapport%20om%20utvalgsarbeidet.pdf>

<http://www.nih.no/om-nih/aktuelt/kds-rammeplanutvalg/utvalgets-oversendelse-til-kd/>

Sentrale problemstillinger i forslagene

Forslag til forskrift for faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag

I tråd med mandatet er det utformet forslag til felles forskrift for faglærerutdanningene i Formgiving, kunst og håndverk, Musikk, dans og drama og Kroppsøving. Den enkelte utdannings særpreg er ivaretatt i nasjonale retningslinjer.

Det foreslås at det innføres spesielle opptakskrav for faglærerutdanningene, ved at det stilles krav om minimum 35 skolepoeng og karakteren 3 eller bedre i norsk. I utkastet foreslås det at det ikke skal stilles krav om karakteren 3 i matematikk av rekrutteringshensyn.

Som kjent er opptakskravene til grunnskolelærerutdanning og femårig integrert masterutdanning minimum 35 skolepoeng og karakteren 3 eller bedre i norsk og matematikk. Dersom de foreslåtte opptakskrav til faglærerutdanningene skal innføres, vil disse skille seg opptakravene til andre lærerutdanninger.

Spørsmålet om opptakskrav for faglærerutdanningene vil bli vurdert i forbindelse med neste revisjon av opptaksforskriften, og det vil derfor ikke bli fastsatt spesielle opptakskrav for faglærerutdanningene i forbindelse med ikrafttredelse av ny forskrift om rammeplan for utdanningene. Høringsinstansene er likevel velkomne til å gi innspill til forslaget nå.

Det vises for øvrig til vedlagte forslag til rammeplan for faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag.

KD ber om høringsinstansenes vurderinger av forslaget.

Forslag til forskrift for lektorutdanning for trinn 8 - 13

Det foreslås å regulere 5-årig integrert lektorutdanning i egen forskrift kalt "Lektorutdanning for trinn 8 – 13". Med dette ønsker en å tydeliggjøre og formalisere kravet til integrering av fagstudier, pedagogikk, fagdidaktikk og praksis.

Videre foreslås det en fordypningsoppgave som et "stopp-punkt" mellom tredje og fjerde studieår, og denne må være bestått for at studenten skal kunne gå videre til fjerde studieår.

Det vises for øvrig til vedlagte forslag til forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8 – 13.

KD ber om høringsinstansenes vurderinger av forslaget.

Forslag til forskrift for praktisk pedagogisk utdanning (PPU) for trinn 8 - 13

Det foreslås at det stilles krav om to undervisningsfag for opptak til PPU, hvorav ett fag skal ligge på mastergradsnivå. Tall fra DBH viser at av det i 2011 ble uteksaminerte 1851 PPU kandidater. Av disse hadde 450 kandidater mastergrad, 851 hadde bachelorgrad og 581 kandidater hadde enkeltfag som grunnlag for opptaket til PPU. Det foreslås at de nye opptakskravene til PPU iverksettes fem år etter at forskriften er fastsatt for å gi framtidige studenter tilpasningstid.

De foreslåtte opptakskravene vil umuliggjøre opptak til PPU for kandidater med 3- og 4-årige utdanninger i utøvende kunsthøgskolefag. Dersom forslaget skulle bli vedtatt, vil

departementet utvikle opptaksbestemmelser som sikrer at også kandidatene fra disse utdanningene kan kvalifisere seg for læreryrket gjennom PPU.

Dersom forslaget til opptakskrav skulle bli vedtatt, vil Kunnskapsdepartementet også vurdere å tillempe opptaksbestemmelsene for å sikre at bachelorkandidater i realfag og teknologi kan tas opp til PPU. Disse kandidatene får i dag ettergitt studielån etter fullført PPU. Tiltaket er nedfelt i regjeringens realfagsstrategi.

Departementet vil overfor lærerutdanningsinstitusjonene understreke forslaget til krav om at fagdidaktikken skal knyttes til fagene i studentenes fagkrets, og at undervisning i fagdidaktikk, pedagogikk og praksis skal tilpasses undervisning på trinn 8-13. Dette er nærmere omtalt i merknader til forskriftsforslaget, første avsnitt s. 27.

Det vises for øvrig til vedlagte forslag til forskrift om rammeplan for Praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13.

KD ber om høringsinstansenes vurderinger av forslaget.

Forslag til forskrift for yrkesfaglærerutdanning og PPU for yrkesfag

Det foreslås at det fastsettes en egen forskrift om PPU for yrkesfag der opptakskravet er 3-årig relevant profesjonsrettet bachelorutdanning.

Kandidater med fagbrev skal ifølge forslaget kun vurderes for opptak til 3-årig yrkesfaglærerutdanning. Det foreslås å etablere en systematisk og nasjonal ordning for realkompetansevurdering og derved innpassing av kandidatene. Videre foreslås det kandidatene skal kunne få avkortet studiet med inntil ett år på grunnlag av slik realkompetansevurdering. Det forutsettes at studiet tilrettelegges fleksibelt slik at det kan kombineres med arbeid.

Forslagene begrunnes med at det er behov for mer kompetente og profesjonelle yrkesfaglærere som kan ivareta både bredde- og dybdekompetanse i den yrkesfaglige opplæringen og for å møte utfordringene i videregående opplæring.

Det vises for øvrig til vedlagte forslag til forskrifter om rammeplan for yrkesfaglærerutdanning og for PPU for yrkesfag, samt begrunnelser og merknader, jf. lenke til nettside.

KD ber om høringsinstansenes vurdering av forslaget.

Høringsfrist

Høringsuttalelser sendes Kunnskapsdepartementet på e-post postmottak@kd.dep.no. Uttalelsene vil bli publisert på departementets nettside www.regjeringen.no/kd

Høringsinstansene bes vurdere behovet for å innhente uttalelser fra underliggende virksomheter.

Utdanning etter nye rammeplaner skal etter planen iverksettes med virkning fra og med studiestart høsten 2013.

Høringsfristen er **30. november 2012**.

Med hilsen

Bente Lie (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Grethe Sofie Bratlie
Avdelingsdirektør

Vedlegg:

Forslag til forskrift om rammeplan for

1. Faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag
2. Lektorutdanning for trinn 8 – 13
3. Praktisk-pedagogisk utdanning trinn 8 – 13
4. Yrkesfaglærerutdanning
5. Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag

Kopi med vedlegg:

Sametinget

Adresseliste

Departementene

Universiteter og høyskoler

Universitets- og høyskolerådet

Nettverk for private høyskoler

Norges forskningsråd

NOKUT

SIU

Samordna opptak

Norgesuniversitetet

Norsk forbund for fjernundervisning

Uninett AS

Vox

Utdanningsdirektoratet

De faglige rådene v/Utdanningsdirektoratet

Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) v/Utdanningsdirektoratet

KS

Oslo Kommune

Fylkesmennene

NSO

Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet

Elevorganisasjonen

Foreldreutvalget for grunnskolen

Utdanningsforbundet

Forskerforbundet

Norsk Lektorlag

Norsk Skolelederforbund

Skolenes landsforbund

Lærernes Yrkesforbund

Musikernes Fellesorganisasjon

NITO

Tekna

Naturviterne

Fellesorganisasjonen

Norges Juristforbund

Norges Sykepleierforbund

Samfunnsøkonomenes Fagforening

Siviløkonomene

NTL

Fagforbundet

UNIO

LO

Akademikerne

YS

Næringslivets Hovedorganisasjon

HSH

Abelia

Norsk kulturråd
Språkrådet
Fellesrådet for kunstfagene i skolen
Musikk i skolen
Fremmedspråksenteret
Kunst- og kultursenteret
Lesesenteret
Matematikksenteret
Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring
Naturfagsenteret
Nynorsksenteret
RENATE
Senter for IT i utdanningen (ITU)
Skrivesenteret
Riksrevisjonen
Redd Barna
Barneombudet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Statens råd for funksjonshemmede
Samarbeidsorganet for funksjonshemmedes organisasjon (SAFO)
Dysleksiforbundet i Norge
Institutt for Kristen Oppseding
KIM – Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene
Norsk senter for Menneskerettigheter
Norsk Presseforbund
Innovasjon Norge

Forskrift om rammeplan for 3-årige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet [dato] med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 nr. 15 § 3-2 annet ledd.

§ 1 VIRKEOMRÅDE OG FORMÅL

Forskriftens virkeområde er 3-årige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag; Formgivning, kunst og håndverk; Kroppsøving og idrettsfag og Musikk, dans og drama, som er akkreditert etter lov om universiteter og høyskoler § 1-2 og § 3-1. Forskriften definerer de nasjonale rammene for de 3-årige faglærerutdanningene for grunnopplæringen.

Forskriftens formål er å sikre at utdanningsinstitusjonene tilbyr profesjonsrettete og forsknings- og erfaringsbaserte faglærerutdanninger med høy faglig kvalitet, slik at utdanningene anerkjennes som kvalitativt gode profesjonsutdanninger. Institusjonene skal legge til rette for integrerte faglærerutdanninger med helhet og sammenheng mellom fag, fagdidaktikk, profesjonsfag og praksisopplæring. Utdanningene skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringen.

Forskriften skal sikre at faglærerutdanningene bidrar til forståelse for den inkluderende skole, uavhengig av forutsetninger, sosial, kulturell og språklig bakgrunn. Faglærerutdanningene skal kvalifisere kandidatene til å ivareta opplæring om samiske forhold, herunder kjennskap til den statusen urfolk har internasjonalt og, de rettigheter som samiske barn har i Norge, og kunne bruke elementer fra samisk kultur innen sitt fagområde.

§ 2 LÆRINGSUTBYTTE

Kandidaten skal etter fullført faglærerutdanning ha følgende helhetlige læringsutbytte, definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, som fundament for arbeid i skolen og videre kompetanseutvikling.

Læringsutbyttet skal relateres til innholdet og arbeidsmåtene i hver enkelt av faglærerutdanningene.

KUNNSKAP

Kandidaten

- har faglig dybde i eget fagområde og inngående fagdidaktiske kunnskaper i fagene som inngår i utdanningen, og kunnskap om utviklingen av skolen som organisasjon og fagene som skole-, kultur-, og forskningsfag

- har kunnskap om lovgrunnlag, herunder skolens formål, verdigrunnlag, læreplaner og rettigheter og plikter for elevene og skolen

- har bred kunnskap om klasseledelse, læringsmiljø og utvikling av gode relasjoner til og mellom elever

- har bred kunnskap om arbeidsmetoder, læringsstrategier, læringsressurser og ulike læringsarenaer og om sammenhengen mellom mål, innhold, arbeidsmåter, rammebetingelser og vurdering

- har kunnskap om individuell og skolebasert vurdering med vekt på utfordringene for vurderingsarbeidet i de praktiske og estetiske fagene

- har kunnskap om barn- og unges oppvekstmiljø, ungdomskultur, livsløpsutvikling og identitetsarbeid
- kjenner til nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid med relevans for lærerprofesjonen og de praktiske og estetiske fagene, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet

FERDIGHETER

Kandidaten

- kan, med utgangspunkt i styringsdokumenter og forsknings- og erfaringsbasert kunnskap, planlegge, gjennomføre og reflektere over undervisning, selvstendig og i samarbeid med andre
- kan bruke ulike uttrykk og teknikker i utøvende og skapende aktiviteter, reflektere over egen faglige utøvelse og justere denne under veiledning
- kan tilrettelegge for utfoldelse, opplevelse og erkjennelse samt veilede og samarbeide med kolleger for å styrke de praktiske og estetiske dimensjoner i alle fag og i skolen som helhet
- kan motivere og veilede elevene, og tilpasse opplæringen til elevenes evner og anlegg, interesser og sosiale og kulturelle bakgrunn
- kan vurdere elevers læring og utvikling i forhold til opplæringens mål, gi læringsfremmende tilbakemeldinger og bidra til at elever kan vurdere egen læring
- kan finne, vurdere, bruke og henvise til relevant forsknings- og utviklingsarbeid og annet aktuelt fagstoff, og framstille dette slik at det belyser en problemstilling

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- har innsikt i relevante fag- og profesjonsetiske problemstillinger, kan bidra i et profesjonelt fellesskap og til utvikling av skolens faglige og pedagogiske miljø
- kan beherske norsk muntlig og skriftlig og kan bruke språket på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng
- kjenner til innovasjonsprosesser, kan inspirere til og legge til rette for nytenkning og entreprenørskap og kan involvere lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv i opplæringen.
- kan bidra til et godt samarbeid mellom skole og hjem og sammen med foresatte og faglige instanser identifisere behov hos elevene og iverksette nødvendige tiltak
- kan formidle sentralt fagstoff muntlig og skriftlig, delta i faglige diskusjoner innenfor fagområdet og dele sine kunnskaper og erfaringer med andre

§ 3 STRUKTUR OG INNHOLD FOR FAGLÆRERUTDANNING

Faglærerutdanningene skal kvalifisere for arbeid med de praktiske og estetiske fagene i skolen. Institusjonene må legge til rette for progresjon i utdanningen.

Faglærerutdanningene omfatter 120 studiepoeng i praktiske og estetiske fag og 60 studiepoeng i profesjonsfag. Fagdidaktikk, med et omfang på 30 studiepoeng, skal være integrert både i de

praktiske og estetiske fagene og profesjonsfaget. Profesjonsfag, fagdidaktikk, de praktiske og estetiske fagene og praksisopplæringen skal gå over alle 3 årene i utdanningen.

Profesjonsfaget skal ivareta sammenhengen mellom praktiske og estetiske fagområder, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring. I profesjonsfaget inngår også vitenskapsteori og metode.

Bacheloroppgaven i det 3. studieåret er obligatorisk, skal være profesjonsrettet og forankret både i profesjonsfaget og i aktuelle skolefag og utgjøre 15 studiepoeng av profesjonsfaget.

Praksisopplæringen skal tilsvare 70 arbeidsdager i praksisskolene. Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert. Det skal være progresjon i praksisopplæringen, og den skal være tilpasset faglærerutdanningenes fag og knyttet til ulike deler av skolens virksomhet. Studentene skal ha praksis både i grunnskolen og i videregående opplæring. Deler av praksis kan legges til kulturskole og annen opplæring og formidling knyttet til faglig og kulturelt arbeid med barn, unge og voksne.

Lærerutdanningsinstitusjonene skal legge til rette for at studentene får et internasjonalt perspektiv på studiet og lærerarbeidet. Institusjonene skal også legge til rette for at studentene kan ta deler av faglærerutdanningen i utlandet og skal fastsette vilkår for at studentene kan få godkjent oppholdet som del av fagstudiet og av praksisopplæringen.

§ 4 NASJONALE RETNINGSLINJER, KJENNETEGN OG PROGRAMPLAN

Det er utarbeidet nasjonale retningslinjer for fagene og indikatorer for hva som kjennetegner lærerutdanning av høy kvalitet. Med utgangspunkt i forskriften og nasjonale retningslinjer skal den enkelte institusjon utarbeide programplaner for faglærerutdanningene med bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Programplanen skal vedtas av institusjonens styre.

§ 5 FRITAKSBESTEMMELSER

Eksamen eller prøve som ikke er avlagt etter denne rammeplanen for faglærerutdanningene, kan gi grunnlag for fritak, jf. § 3 – 5 lov om universitet og høyskoler. Fritak skal føres på vitnemålet.

§ 6 IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSREGLER

Forskriften trer i kraft [dato]. Forskriften gjelder for studenter som tas opp fra og med opptak til studieåret 2013-2014.

Studenter som følger tidligere rammeplaner har rett til å avlegge eksamen etter disse inntil 1. august 2017. Fra dette tidspunkt oppheves rammeplanene for de 3-årige faglærerutdanningene i Formgiving, kunst og håndverk; Kroppsøving og idrettsfag og Musikk, dans og drama, fastsatt 3. april 2003.

Forskrift om rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet [dato] med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 nr. 15 § 3-2 annet ledd.

§ 1 VIRKEOMRÅDE OG FORMÅL

Forskriften s virkeområde er utdanning som kvalifiserer for tilsetting som lektor, jf. krav fastsatt med hjemmel i lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringsloven) av 17. juli 1998 § 10-1.

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en lektorutdanning for trinn 8 – 13 som er integrert, profesjonsrettet, forsknings- og erfaringsbasert og av høy faglig kvalitet, og som imøtekommer samfunnets og skolens behov. Utdanningen skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringen.

Lektorutdanningen skal kvalifisere kandidatene til å videreutvikle skolen som en institusjon for læring og dannelse i demokratisk og flerkulturelt samfunn. Utdanningen skal være rettet mot undervisning på trinn 8-13 og kunnskap om ungdomskultur og evne til å motivere for læring skal være sentrale elementer i utdanningen.

Etter endt utdanning skal kandidatene kunne ivareta opplæring om samiske forhold og ha kunnskap om samisk ungdoms rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for trinn 8-13.

§ 2 LÆRINGSUTBYTTE

Læringsutbyttebeskrivelsene imøtekommer Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, nivå 7 (syklus 2).

Kandidaten skal etter fullført lektorutdanning 8-13 ha følgende samlede læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Kunnskap

Kandidaten

- har avansert kunnskap innenfor valgte fag og spesialisert innsikt i et profesjonsrelevant fagområde
- har inngående kunnskap om vitenskapelige problemstillinger, forskningsteorier og -metoder i faglige, pedagogiske og fagdidaktiske spørsmål
- har bred forståelse for skolens mandat, opplæringens verdigrunnlag og opplæringsløpet
- har inngående kunnskap om relevant forskningslitteratur og gjeldende lov- og planverk, og kan anvende denne på nye områder som er relevant for profesjonsutøvelsen
- har kunnskap om ungdomskultur og ungdoms utvikling og læring i ulike sosiale og kulturelle kontekster

Ferdigheter

Kandidaten

- kan orientere seg i faglitteratur, analysere og forholde seg kritisk til informasjonskilder og eksisterende teorier innenfor fagområdene
- kan anvende faglitteratur og andre relevante informasjonskilder til å strukturere og formulere faglige resonnementer på ulike områder
- kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset og profesjonsrelevant forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- kan anvende forsknings- og erfaringsbasert kunnskap til å planlegge og lede undervisning som fører til gode faglige og sosiale læringsprosesser
- kan på et selvstendig og faglig grunnlag bruke varierte arbeidsmetoder, relevante metoder fra forskning og faglig utviklingsarbeid til å differensiere og tilpasse opplæring i samsvar med gjeldende læreplanverk, og skape motiverende og inkluderende læringsmiljø
- kan beskrive kjennetegn på kompetanse, vurdere og dokumentere elevers læring, gi læringsfremmende tilbakemeldinger og bidra til at elevene kan reflektere over egen læring og egen faglige utvikling

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan bidra til innovasjonsprosesser og nytenkning og gjennomføre profesjonsrettet faglig utviklingsarbeid
- kan formidle og kommunisere faglige problemstillinger knyttet til profesjonsutøvelsen på et faglig avansert nivå
- kan opptre profesjonelt og kritisk reflektere over og analysere faglige, profesjonsetiske, forskningsetiske og utdanningspolitiske spørsmål og problemstillinger
- kan med stor grad av selvstendighet videreutvikle egen kompetanse og bidra til både kollegers og skolens faglige og organisatoriske utvikling
- kan bygge relasjoner til elever og foresatt, og samarbeide med aktører som er relevante for skoleverket

§ 3 STRUKTUR OG INNHOLD

Fullført lektorutdanning omfatter tre fag, utgjør 300 studiepoeng og gir mastergrad. Utdanningen skal kvalifisere for undervisning på 8.-13.trinn. Det stilles følgende minstekrav til omfang av studiepoeng i hvert fag:

- Fag I: minst 160 studiepoeng i et fag som gir undervisningskompetanse på trinn 8-13
- Fag II: minst 60 studiepoeng i et fag som gir undervisningskompetanse på trinn 8-13
- Profesjonsfag: 60 studiepoeng

Den enkelte institusjon kan fordele 20 studiepoeng selv.

Utdanningen skal organiseres på en måte som sikrer progresjon og sammenheng mellom de faglige elementene som inngår.

Alle fagene som inngår i utdanningen skal være forskningsbaserte og forankret i et forskningsaktivt fagmiljø. Utdanningen skal være nivå-differensiert: 60 % av utdanningen skal defineres som lavere grads studier, mens 40 % av utdanningen skal kunne defineres som studier på høyere grads nivå. Fag I, profesjonsfaget og praksis skal bestå av både lavere og høyere grads studier. Innenfor disse rammene avgjør institusjonene oppbygging av programmet.

I fag I eller fag II skal det i tredje studieår inngå ferdypningsoppgave som skal vurderes med karakteruttrykket bestått / ikke bestått. En profesjonsrelevant masteroppgave av minimum 30 studiepoengs omfang skal inngå i fag I. Examen philosophicum, eller tilsvarende, skal inngå som en del av studiepoengene fordelt på fag I.

Profesjonsfaget skal bestå av minst 30 studiepoeng pedagogikk og minst 30 studiepoeng fagdidaktikk. Fagdidaktikk skal være tilpasset og relevant for studentenes fag I og fag II. For institusjoner som integrerer fagdidaktikk i fag I eller fag II må antallet studiepoeng i fagene økes tilsvarende. Examen pedagogicum, eller tilsvarende, skal inngå som en del av profesjonsfaget.

Den enkelte utdanningsinstitusjon skal legge til rette for og dokumentere samarbeid mellom alle involverte fagmiljø i utdanningen. Institusjonene skal sørge for at studentene på lektorutdanningen møter tverrfaglige profesjonsrelevante problemstillinger og har jevnlig erfaringsutveksling gjennom hele studieløpet. Institusjonene skal gi studentene mulighet til å delta i skolerelevante FoU-prosjekter.

Utdanningsinstitusjonene skal legge til rette for internasjonal mobilitet og for internasjonale perspektiver i utdanningen.

Praksis

Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert. Omfanget av praksis skal være minst 100 dager og knyttes til profesjonsfaget, fag I og fag II. Studentene skal ut i praksis i minst fire av fem studieår.

Studentene skal i løpet av de to siste årene i utdanningen ha en sammenhengende praksisperiode med særlig fokus på selvstendig opplæringsansvar. Denne skal utgjøre grunnlaget for en sluttvurdering av studenten. Studentene må ha bestått studieårets praksis for å kunne gå videre i praksisopplæringen. All praksis må være avsluttet og bestått før avsluttende eksamen. Studentene skal ha praksis både på ungdomsskole og i videregående opplæring. Det skal sikres at studenter med fagbakgrunn fellesfagene i videregående opplæring møter elever på ulike studieprogrammer i løpet av praksisopplæringen.

§ 4 NASJONALE RETNINGSLINJER, KJENNETEGN OG PROGRAMPLAN

Det er utarbeidet nasjonale retningslinjer for fagene og indikatorer for hva som kjennetegner lærerutdanning av høy kvalitet. Med utgangspunkt i forskriften og nasjonale retningslinjer skal den enkelte institusjon utarbeide programplaner for lektorutdanningen med bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Dette skal sammen med programplanen vedtas av institusjonens styre.

§ 5 FRITAKSBESTEMMELSER

Eksamen eller prøve som ikke er avlagt som en del av lektorutdanning for trinn 8-13, kan gi grunnlag for fritak, jf. § 3–5 i lov om universiteter og høyskoler. Utdanning som kan gi grunnlag for fritak må romme skolerrelevante fag som tilsvarer de fag som tilbys i lektorutdanningen.

§ 6 IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSREGLER

Forskriften trer i kraft [dato]. Forskriften gjelder for studenter som tas opp fra og med opptak til studieåret 2013-2014.

Studenter som følger tidligere studieplaner har rett til å avlegge eksamen etter disse inntil 1. august 2019.

Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning

for trinn 8-13

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet [dato] med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 nr. 15 § 3-2 annet ledd.

§ 1 VIRKEOMRÅDE OG FORMÅL

Forskriftens virkeområde er praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13.

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en integrert, profesjonsrettet og forsknings- og erfaringsbasert utdanning av høy faglig kvalitet og med helhet og sammenheng mellom pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring som imøtekommer samfunnets og skolens behov. Utdanningen skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplaner for grunnopplæringen.

Praktisk-pedagogisk utdanning skal kvalifisere kandidatene til å videreutvikle skolen som en institusjon for læring og dannelse i demokratisk og flerkulturelt samfunn. Forskriften skal sørge for at utdanningen er rettet mot undervisning på trinn 8-13 og sikre at kunnskap om ungdomskultur og evne til å motivere for læring er sentrale elementer i utdanningen.

Utdanningen skal kvalifisere kandidatene til å ivareta opplæring om samiske forhold og gi kunnskap om samisk ungdoms rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for trinn 8-13.

§ 2 LÆRINGSUTBYTTE

Kandidaten skal etter fullført praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13 ha følgende samlede læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Kunnskap

Kandidaten

- har inngående fagdidaktisk og pedagogisk kunnskap rettet mot trinn 8-13
- har bred forståelse for skolens mandat, opplæringens verdigrunnlag og opplæringsløpet
- har inngående kunnskap om og evne til å holde seg oppdatert på gjeldende lov- og planverk for profesjonsutøvelsen
- har bred kunnskap om ungdomskultur og ungdoms utvikling og læring i ulike sosiale og kulturelle kontekster
- har bred kunnskap om læringsstrategier, læringsarenaer og arbeidsmetoder generelt og særlig i to fag

Ferdigheter

Kandidaten

- kan planlegge, gjennomføre og reflektere over undervisning basert på forsknings- og erfaringsbasert kunnskap
- kan lede og legge til rette for undervisningsforløp som fører til gode faglige og sosiale læringsprosesser

- kan bruke varierte arbeidsmetoder, differensiere og tilpasse opplæring i samsvar med gjeldende læreplanverk, og skape motiverende og inkluderende læringsmiljø

§ 3 STRUKTUR OG INNHOLD

Praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13 skal kvalifisere for og gi undervisningskompetanse i to skolefag på trinn 8-13 . Praktisk-pedagogisk utdanning består av følgende komponenter:

- 30 studiepoeng pedagogikk
- 30 studiepoeng fagdidaktikk
- Minst 60 dager praksis som inngår som en integrert del av pedagogikk og fagdidaktikk

Fagdidaktikken skal knyttes til studentenes masterfag og et annet skolefag i studentens fagkrets. Opplæring i fagdidaktikk, pedagogikk og praksis skal tilpasses undervisning på trinn 8-13.

Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert. I siste semester skal studentene ha en sammenhengende praksisperiode med særlig fokus på selvstendig opplæringsansvar. Denne skal utgjøre grunnlaget for en sluttvurdering av studenten.

Studentene skal ha praksis både på ungdomsskole og i videregående opplæring. Studenter med fagbakgrunn i fellesfagene i videregående opplæring skal møte elever på ulike studieprogrammer i løpet av praksisopplæringen. Studenter som er tilsatt i skolen må ha minimum 50 % av praksis på annen skole enn egen arbeidsplass.

§ 4 NASJONALE RETNINGSLINJER, KJENNETEGN OG PROGRAMPLAN

Det er utarbeidet nasjonale retningslinjer for fagene og indikatorer for hva som kjennetegner lærerutdanning av høy kvalitet. Med utgangspunkt i forskriften og nasjonale retningslinjer skal den enkelte institusjon utarbeide programplan for den praktisk-pedagogiske utdanningen med bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, progresjon, arbeidsformer og vurderingsordninger. Programplanen skal fastsettes av institusjonens styre. Institusjonenes styre har overordnet ansvar for godkjenning og kvalitetssikring av utdanningen i henhold til det som er spesifisert i de nasjonale retningslinjene.

§ 5 FRITAKSBESTEMMELSER

Eksamen eller prøve som ikke er basert på rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning 8-13, kan gi grunnlag for fritak, jf. § 3-5 i lov om universiteter og høyskoler. Utdanning som kan gi grunnlag for fritak i den obligatoriske delen må omfatte praksisopplæring.

§ 6 OPPTAK

For å bli tatt opp til praktisk-pedagogisk utdanning for trinn 8-13 må søker ha en mastergrad som inneholder to skolefag som gir undervisningskompetanse på trinn 8-13, jf. forskrift 23. juni 2006 nr 724 til opplæringslova kapittel 14. Ett fag må være på masternivå og det andre faget må ha et omfang på minst 60 studiepoeng. Opptak forutsetter gjennomsnittskarakteren C eller bedre i de aktuelle fagene.

§ 7 IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSREGLER

Forskriften trer i kraft [dato]. Forskriften gjelder for studenter som tas opp fra og med opptak til studieåret [dato]. § 6 om opptak trer i kraft for studenter som tas opp fra og med opptak til studieåret 2018/2019.

Studenter som følger tidligere rammeplaner har rett til å avlegge eksamen etter disse inntil 31. desember 2016. Fra dette tidspunkt oppheves rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning av 3. april 2003.

Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8-13

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet [dato] med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler av 1.april 2005 nr 15 § 3-2 nr. 2

§1 VIRKEOMRÅDE OG FORMÅL

Forskriftens virkeområde er praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8 – 13.

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8 – 13 som er profesjonsrettet og forsknings- og erfaringsbasert og av høy faglig kvalitet, og som er integrert og gir helhet og sammenheng mellom profesjonsfaget og praksis. Utdanningen skal forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringa.

Utdanningen skal sikre at kandidatene kan videreutvikle skolen som en institusjon for læring og dannelse i et demokratisk samfunn. Utdanningen skal ivareta perspektiver knyttet til likestilling og det flerkulturelle samfunn, og skape forståelse for den inkluderende skole, uavhengig av forutsetninger, sosial, kulturell og språklig bakgrunn.

Utdanningen skal sikre at kandidatene kan ivareta opplæring om samiske forhold og har kunnskap om samiske ungdoms rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for trinn 8-13.

§ 2 LÆRINGSUTBYTTE

Kandidaten skal etter fullført yrkesfaglærerutdanning ha følgende samlede læringsutbytte, definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse

Kunnskap

Kandidaten

- har avansert kunnskap innenfor valgte fag og spesialisert innsikt i et profesjonsrelevant fagområde
- har inngående kunnskap om vitenskapelige problemstillinger, forskningsteorier og -metoder i faglige, pedagogiske og fagdidaktiske spørsmål
- har solid forståelse for skolens mandat, opplæringsens verdigrunnlag og opplæringsløpet
- har inngående kunnskap om og evne til å holde seg oppdatert på relevant forskningslitteratur og gjeldende lov- og planverk for profesjonsutøvelsen
- har solid kunnskap om ungdomskultur og ungdoms utvikling og læring i ulike sosiale og kulturelle kontekster

Ferdigheter

Kandidaten

- kan orientere seg i faglitteratur, analysere og forholde seg kritisk til informasjonskilder og eksisterende teorier innenfor fagområdene
- kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset og profesjonsrelevant forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- kan, basert på forsknings- og erfaringsbasert kunnskap, planlegge og lede undervisning som fører til gode faglige og sosiale læringsprosesser

- kan bruke varierte arbeidsmetoder, differensiere og tilpasse opplæring i samsvar med gjeldende læreplanverk, og skape motiverende og inkluderende læringsmiljø
- kan beskrive kjennetegn på kompetanse, vurdere og dokumentere elevers læring, gi læringsfremmende tilbakemeldinger og bidra til at elevene kan reflektere over egen læring og egen faglige utvikling

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan initiere og gjennomføre profesjonsrettet faglig utviklingsarbeid og bidra til nytenking
- kan formidle og kommunisere faglige problemstillinger på et avansert nivå
- innehar en profesjonell holdning og kan kritisk reflektere over faglige, profesjonsetiske og utdanningspolitiske spørsmål
- kan med stor grad av selvstendighet videreutvikle egen kompetanse og bidra til både kollegers og skolens utvikling
- kan bygge relasjoner til elever og foresatte, og samarbeide med aktører som er relevante for skoleverket

§ 3 STRUKTUR OG INNHOLD I PRAKTISK-PEDAGOGISK UTDANNING FOR YRKESFAG

Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag skal kvalifisere for undervisning i fag på trinn 8-13.

Utdanningen har et omfang på 60 studiepoeng og består av *pedagogikk*, 30 studiepoeng, og *yrkesdidaktikk*, 30 studiepoeng. Veiledet pedagogisk praksis skal inngå som en integrert del av begge fagområdene.

Utdanningen organiseres i to emnegrupper:

Emnegruppe 1: *Ledelse av læreprosesser* - ledelse av lærings- og utviklingsarbeid i et individ- og gruppeperspektiv

Emnegruppe 2: *Skolen i samfunnet* - ledelse av lærings- og utviklingsarbeid i et organisasjons- og samfunnsperspektiv

Emnegruppene kan deles i ulike emner. Institusjonenes programplaner skal knytte pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis til de to emnegruppene.

I utdanningen skal kandidatene gjennomføre et tverrfaglig utviklingsprosjekt. Utviklingsprosjektet skal kombinere pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis og utgjør 10 studiepoeng av studiet. .

Praksisopplæringens omfang og organisering

Praksisopplæring skal være veiledet, vurdert og variert, inngå som en integrert del av begge emnegruppene og fordeles over begge semestre. Det skal være progresjon i praksisopplæringen.

Omfanget av praksisopplæringen skal være 60 dager (8.-13.trinn).

Praksisopplæringen skal i hovedsak gjennomføres i videregående skole og fordeles på de ulike trinnene i programfaget. Minst ti dager skal gjennomføres på ungdomstrinnet (8.-10. trinn).

§ 4 NASJONALE RETNINGSLINJER, KJENNETEGN OG PROGRAMPLAN

Det er utarbeidet nasjonale retningslinjer for fagene og indikatorer for hva som kjennetegner lærerutdanning av høy kvalitet. Med utgangspunkt i forskriften og nasjonale retningslinjer skal den enkelte institusjon utarbeide programplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag med

bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Institusjonenes styre fastsetter programplanen.

§ 5 OPPTAK

Opptakskrav til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag er fullført treårig relevant profesjonsrettet bachelorutdanning¹ og minimum to års relevant yrkespraksis.

§ 6 FRITAKSBESTEMMELSER

Eksamen eller prøve som ikke er avlagt som en del av praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag kan gi grunnlag for fritak, jf. § 3-5 i lov om universiteter og høyskoler.

Fritak/innpass skal føres på vitnemålet og dokumentasjon for realkompetanse må følge vitnemålet.

§ 7 IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSREGLER

Forskriften trer i kraft [dato]. Forskriften gjelder for studenter som tas opp fra og med opptak til studieåret 2013-2014.

Studenter som følger tidligere rammeplaner har rett til å avlegge eksamen etter disse inntil 31. desember 2016. Fra dette tidspunkt oppheves forskrift til rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning av fastsatt 3.april 2003.

Jf. forskrift til opplæringslova § 14 er opptakskrav til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag i overgangsperioden fra 2013 til 2016

- fag-/svennebrev eller annen fullført treårig yrkesutdanning på videregående nivå, generell studiekompetanse, 2 års relevant yrkesteoretisk utdanning utover videregående skoles nivå og 4 års yrkespraksis², eller
- fullført treårig relevant profesjonsrettet bachelorutdanning og minimum to års relevant yrkespraksis

¹ Utdanningene som godkjennes må være relevant i henhold til kompetansemålene innenfor de aktuelle studieprogrammene i gjeldende læreplanverk for 8.-13. trinn

² To års læretid kan inngå i de fire årene

Forskrift om rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet [dato] med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler av 1.april 2005 nr 15 § 3-2 nr. 2

§1 VIRKEOMRÅDE OG FORMÅL

Forskriftens virkeområde er yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13.

Forskriftens formål er å legge til rette for at utdanningsinstitusjonene tilbyr en yrkesfaglærerutdanning for trinn 8 – 13 som er profesjonsrettet, forsknings- og erfaringsbasert og av høy faglig kvalitet. Institusjoner som tilbyr denne utdanningen skal legge til rette for en integrert utdanning med helhet og sammenheng mellom profesjonsfag, yrkesfag og praksis. Utdanningen må forholde seg til opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for grunnopplæringa.

Utdanningen skal sikre at kandidatene kan videreutvikle skolen som en institusjon for læring og dannelse i et demokratisk samfunn. Utdanningen skal ivareta perspektiver knyttet til likestilling og det flerkulturelle samfunn, og skape forståelse for den inkluderende skole, uavhengig av forutsetninger, sosial, kulturell og språklig bakgrunn.

Utdanningen skal sikre at kandidatene kan ivareta opplæring om samiske forhold og har kunnskap om samiske ungdoms rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk for trinn 8-13.

§ 2 LÆRINGSUTBYTTE

Kandidaten skal etter fullført yrkesfaglærerutdanning ha følgende samlede læringsutbytte, definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse

KUNNSKAP

Kandidaten

- har kunnskap om gjeldende lovverk og styringsdokumenter som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen
- har bred kunnskap om yrkesfag, pedagogikk og yrkesdidaktikk, arbeidsmetoder/verktøy og prosesser som er relevante for profesjons- og yrkesutøvelsen
- kan se yrkesopplæringen og yrkesutøvelsen i et historisk og kulturelt perspektiv
- har kunnskap om skolens mandat, opplæringens verdigrunnlag, og det helhetlige opplæringsløpet fra ungdomstrinnet til endt fag- eller yrkesopplæring (8 -13 trinn).
- har bred kunnskap om ungdomskultur, ungdoms utvikling og læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster
- kjenner til nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid med relevans for lærerprofesjonen innenfor det yrkespedagogiske og det yrkesfaglige området, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet

FERDIGHETER

Kandidaten

- kan anvende sine yrkesfaglige, pedagogiske, yrkesdidaktiske og teknologiske kunnskaper
- kan planlegge, begrunne, gjennomføre, lede, vurdere og dokumentere relevant fag- og yrkesopplæring tilpasset elevenes/lærlingenes behov
- kan vurdere og dokumentere elevers læring og utvikling, gi læringsfokuserede tilbakemeldinger og bidra til at elevene/lærlingene kan reflektere over egen læring
- kan orientere seg i faglitteraturen og forholde seg kritisk til informasjonskilder og eksisterende teorier knyttet til ungdomstrinnet og fag- og yrkesopplæring (8-13.trinn)

- kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer, og reflektere over egen yrkesutøvelse og justere denne under veiledning
- kan bruke og henvise til relevante forskningsresultater for å treffe begrunnede valg og gjennomføre systematisk yrkesfaglig og pedagogisk utviklingsarbeid

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

- har innsikt i relevante faglige og yrkesetiske problemstillinger kan formidle sentralt fagstoff skriftlig, muntlig og gjennom andre dokumentasjonsformer og via faglig innsikt, engasjement og formidlingsevne kan motivere for elevenes/lærlingenes læring, yrkesstolthet og yrkesidentitet
- kan analysere egne behov for kompetanseheving og ha endrings- og utviklingskompetanse for å møte framtidens behov i skole, arbeids- og samfunnsliv
- kan legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon, og at lokalt arbeidsliv, samfunns- og kulturliv involveres i opplæringen
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis
- kan bygge gode relasjoner til elever/lærlinger og skape konstruktive og inkluderende læringsmiljø, også for minoriteter og i manns- eller kvinnedominerte miljøer
- kan bygge gode relasjoner til foresatte, kommunisere og samarbeide med andre aktuelle samarbeidspartnere

§ 3 STRUKTUR OG INNHOLD I YRKESFAGLÆRERUTDANNINGEN

Treårig yrkesfaglærerutdanning kvalifiserer for undervisning på trinn 8-13.

Yrkesfaglærerutdanningen skal ha et omfang på 180 studiepoeng og bestå av:

- *Profesjonsfag 60 studiepoeng med veiledet yrkespedagogisk praksis – pedagogikk 30 studiepoeng og yrkesdidaktikk 30 studiepoeng*
- *Yrkesfag 120 studiepoeng med veiledet yrkesfaglig praksis – yrkesfaglig bredde 60 studiepoeng og yrkesfaglig dybde 60 studiepoeng*

Utdanningen organiseres i to emnegrupper.

Emnegruppe 1: *Ledelse av læreprosesser* - ledelse av lærings- og utviklingsarbeid i et individ- og gruppeperspektiv

Emnegruppe 2: *Skolen i samfunnet* - ledelse av lærings- og utviklingsarbeid i et organisasjons- og samfunnsperspektiv

Emnegruppene inndeles i ulike integrerte emner. Institusjonenes programplaner skal knytte profesjonsfag, yrkesfag og praksis til de to emnegruppene.

Studentene skal levere en bacheloroppgave i 3. studieår. Oppgaven utgjør 30 studiepoeng og skal være *tverrfaglig*. 10 studiepoeng kobles til profesjonsfaget (pedagogikk og yrkesdidaktikk) og 20 studiepoeng til yrkesfaget (yrkesfaglig bredde).

Institusjonene skal legge til rette for fleksible organiseringsformer, et internasjonalt semester og et internasjonalt perspektiv i utdanningen.

Profesjonsfag

Faget skal ivareta sammenhengen mellom profesjonsfag, yrkesfag og pedagogisk praksis i utdanningen og skal være gjennomgående i hele utdanningen. Faget skal danne den lærerfaglige plattformen i utdanningen, være praktisk rettet, være et verdi- og dannelsesfag og gi studentene en

felles identitet som lærer i skolen. Profesjonsfaget skal bidra til kunnskap om mangfoldet i elevenes bakgrunn og faglige forutsetninger, og bidra til at studentene utvikler kompetanse om ungdoms utvikling, læring og om ungdomskultur.

Yrkesfag

Faget skal videreutvikle studentenes yrkesfaglige kompetanse utover Vg3-nivå innenfor sitt yrkesområde (yrkesfaglig dybde). Det skal også gi innsikt i fellestrekk og særtrekk i de fagene/yrkene som inngår i utdanningsprogrammet studentene skal undervise i på ungdomstrinnet, og bredde Vg1 og Vg2 (yrkesfaglig bredde). Faget knyttes til profesjonsfaget og yrkesfaglig praksis i arbeidslivet, og skal være gjennomgående i hele utdanningen.

Praksis

Praksisopplæring skal være veiledet, vurdert og variert, inngå som en integrert del av begge emnegruppene og fordeles over semestrene utdanningen pågår. Det skal være progresjon i praksisopplæringen.

Omfanget av praksisopplæringen skal være minimum 130 dager, fordelt med 70 dager veiledet yrkespedagogisk praksis (8.-13.trinn), og 60 dagers veiledet yrkesfaglig praksis knyttet til arbeidslivet.

Yrkespedagogisk praksis skal i hovedsak gjennomføres i videregående skole og fordeles på ulike trinn. Minst ti dager skal gjennomføres på ungdomstrinnet (8.-10. trinn).

§ 4 NASJONALE RETNINGSLINJER, KJENNETEGN OG PROGRAMPLAN

Det er utarbeidet nasjonale retningslinjer for fagene og indikatorer for hva som kjennetegner lærerutdanning av høy kvalitet. Med utgangspunkt i forskriften og nasjonale retningslinjer skal den enkelte institusjon utarbeide programplaner for yrkesfaglærerutdanningen med bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Programplan skal vedtas av institusjonenes styre

§ 5 FRITAKSBESTEMMELSER

Eksamen eller prøve som ikke er avlagt som en del av yrkesfaglærerutdanningen kan gi grunnlag for fritak, jf. § 3-5 i lov om universiteter og høyskoler. Søkere med *praktisk pedagogisk utdanning* med yrkesdidaktikk kan gi fritak for inntil 60 studiepoeng pedagogikk og yrkesdidaktikk.

Dokumentasjon av realkompetanse kan gi grunnlag for fritak.

Fritak/innpass skal føres på vitnemålet og dokumentasjon av realkompetanse må følge vitnemålet.

§ 6 IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSREGLER

Forskriften trer i kraft [dato]. Forskriften gjelder for studenter som tas opp fra og med opptak til studieåret 2013-2014.

Studenter som følger tidligere rammeplaner har rett til å avlegge eksamen etter disse inntil 31. desember 2018. Fra dette tidspunkt oppheves forskrift til rammeplanene for den treårige yrkesfaglærerutdanningen, fastsatt 10.januar 2006.